

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

RENGĖJAS:

EKOKONSULTACIJOS

Turinys

1	ĮVADAS	4
1.1	SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO PLANAS.....	4
1.2	BENDRA INFORMACIJA APIE SAVIVALDYBĘ.....	4
2	ESAMOS ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA	5
2.1	KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TURĖTOJAI.....	5
2.1.1	<i>Gyventojai ir namų ūkiai</i>	5
2.1.2	<i>Juridiniai asmenys</i>	6
2.2	SUSIDARANTYS, ĮVEŽAMI, IŠVEŽAMI, NAUDOJAMI IR ŠALINAMI ATLIEKŲ KIEKIAI, SUSKIRSTYTI PAGAL ATLIEKŲ RŪŠIS IR SUSIDARYMO ŠALTINIUS	7
2.3	ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS GYVENTOJAMS, ĮMONĖMS IR ORGANIZACIJOMS BEI JŲ POREIKIŲ PATENKINIMAS	9
2.4	KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ BEI ANTRINIŲ ŽALIAVŲ TVARKYMO SISTEMŲ CHARAKTERISTIKA IR ĮVERTINIMAS	9
2.4.1	<i>Komunalinių atliekų tvarkymo reglamentavimas</i>	10
2.4.2	<i>Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas</i>	11
2.4.3	<i>Komunalinių atliekų tvarkymo finansavimas</i>	12
2.4.4	<i>Mišrių komunalinių atliekų surinkimas</i>	14
2.4.5	<i>Antrinių žaliavų surinkimas</i>	15
2.4.6	<i>Kitų specifinių atliekų surinkimas</i>	16
2.5	ATLIEKŲ ŠALINIMO ĮRENGINIAI.....	16
2.6	ATLIEKŲ TVARKYMO ĮMONĖS IR ĮRENGINIAI	17
2.6.1	<i>Atliekų tvarkymo įmonės</i>	17
2.6.2	<i>Mobili technika ir konteineriai</i>	18
2.6.3	<i>Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės</i>	19
2.7	ATLIEKŲ TVARKYMO STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ	19
3	ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDUOTYS 2009-2018 M.	20
3.1	ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI.....	20
3.2	VIEŠOSIOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS TEIKIMAS	20
3.3	ANTRINIŲ ŽALIAVŲ RŪŠIAVIMO GALIMYBĖS IR PRIEMONĖS.....	20
3.4	DIDELIO GABARITO ATLIEKŲ SURINKIMO AIKŠTELIŲ ĮRENGIMAS.....	21
3.5	KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PERDIRBIMAS IR NAUDOJIMAS	21
3.6	KOMUNALINIŲ BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS.....	22
4	VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO STRATEGIJA IR ILGALAIKĖ STRATEGINĖ VEIKSMŲ PROGRAMA (2009-2018 M.)	23
4.1	KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SUSIDARYMO PROGNOZĖS VILNIAUS RAJONE	23
4.2	NUMATOMI SUTVARKYTI KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ KIEKIAI VILNIAUS RAJONE 2009-2018 M.....	25
4.3	VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTROS STRATEGIJA IKI 2018 M.....	28

4.4	VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO ILGALAIKĖ VEIKSMŲ PROGRAMA 2009-2018 M.....	32
5	VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO TRUMPALAIKĖ VEIKSMŲ PROGRAMA (2009-2012 M.).....	33
5.1	VIEŠOSIOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS TEIKIMAS	33
5.2	ANTRINIŲ ŽALIAVŲ RŪŠIAVIMO IR PERDIRBIMO PLĖTRA.....	33
5.3	DIDELIŲ GABARITŲ ATLIEKŲ PRIĖMIMO AIKŠTELIŲ ĮRENGIMAS	38
5.4	KOMUNALINIŲ BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS.....	38
5.5	KITŲ SPECIFINIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS	38
5.6	SENŲ SAŲVARTYŲ (ŠIUKŠLYNŲ) UŽDARYMAS IR PRIEŽIŪRA.....	39
5.7	PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIS TARIFŲ DYDŽIUI.....	39

1 Įvadas

1.1 Savivaldybės atliekų tvarkymo planas

Lietuvoje atliekų tvarkymas yra planuojamas trijuose valstybės valdymo lygmenyse: valstybiniu, regioniniu (apskričių) ir savivaldybių. Valstybiniu lygiu yra rengiamas *Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas*, kuriame nurodomos pagrindinės teisinės, administracinės ir ekonominės priemonės, kurios turėtų būti vykdomos visuose valdymo lygmenyse, nustatomi pagrindiniai atliekų tvarkymo tikslai, principai, užduotys ir numatomi veiksmai bei priemonės, kurias turi įgyvendinti valstybės ir savivaldybių institucijos. *Regioniniai (apskričių) atliekų tvarkymo planai* yra rengiami siekiant nustatyti priemones, užtikrinančias *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatytų užduočių įgyvendinimą, suderinti savivaldybių veiksmus organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant kelioms savivaldybėms bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius. Savivaldybių planai yra detaliausio lygio planavimo dokumentai, kuriose yra nustatomos priemonės, užtikrinančios *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* bei *regioniniuose atliekų tvarkymo planuose* nustatytų užduočių įgyvendinimą. Rengiant planus turi būti laikomasi planavimo hierarchijos principo t.y. parengti žemesnio lygmens planai turi būti suderinti su aukštesnio lygio planais.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas parengtas pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016) ir Atliekų tvarkymo taisyklių (Žin., 1999, Nr. 63-2065; 2004, Nr. 68-2381) reikalavimus. *Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane* nustatytos priemonės, užtikrinančios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1224 patvirtintame *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* (Žin., 2007, Nr. 122-5003) ir 2006 m. kovo 24 d. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimu Nr 10.9-1 patvirtintame *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane (2006-2016 m.)* nustatytų užduočių įgyvendinimą.

Planavimo tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą sudaro šios pagrindinės dalys:

- esamos atliekų tvarkymo būklės apžvalga;
- atliekų tvarkymo užduotys planuojamam laikotarpiui;
- ilgalaikė strateginė veiksmų programa;
- trumpalaikė veiksmų programa

Ilgalaikė strateginė veiksmų programa apima dešimties metų laikotarpį ir turės būti atnaujinta po keturių metų. Trumpalaikė veiksmų programa rengiama ketverių metų laikotarpiu.

Šį planą 2008 m. spalio – lapkričio mėn. parengė UAB „Ekokonsultacijos“.

1.2 Bendra informacija apie savivaldybę

Vilniaus rajonas, viena didžiausių savivaldybių Lietuvoje, yra šalies pietryčiuose, Vilniaus apskrityje, prie sienos su Baltarusija. Rajonas iš šiaurės, pietų ir rytų supa Vilniaus miestą, kuriame yra savivaldybės centras (pats Vilnius turi atskiros savivaldybės statusą, todėl į Vilniaus rajono teritoriją neįeina).

Pav. 1. Vilniaus rajono seniūnijų teritorijos.

Vilniaus rajono plotas – 2129 km², iš jų: 6 667 ha – užstatyta teritorija, 98 236 ha – žemės ūkio naudmenų plotas, 80 803 ha – miškai, 5 136 ha – vandens telkiniai, 5 367 ha – keliai, 16 854 ha – kitos paskirties žemė.

Savivaldybės teritorijoje gyvena apie 95 tūkst. žmonių; gyventojų tankis – 44,7 žmonių 1 kv. km. Rajonas yra suskirstytas į 23 seniūnijas (žr. Pav. 1). Didžiausias miestas – Nemenčinė – 5,9 tūkst. gyventojų. Rajono miesteliai: Bezdonys, Maišiagala, Mickūnai, Šumskas. Didžiausios gyvenvietės – Nemenčinė, Skaidiškės, Rudamina, Pagiriai, Nemėžis, Valčiūnai, Kalveliai, Juodšiliai, Avižieniai, Maišiagala. Rajone yra 1167 kaimų ir miestelių, kurių dauguma yra Nemenčinės seniūnijos teritorijoje (114) ir Paberžės seniūnijoje (132).

Vilniaus rajonas etniškai yra margiausias Lietuvos rajonas. Jame gyvena apie 61,3% lenkų, 22,4% lietuvių, 8,4% rusų, 4,4% baltarusių bei 3,5% kitų tautybių gyventojai.

2 Esamos atliekų tvarkymo būklės apžvalga

2.1 Komunalinių atliekų turėtojai

2.1.1 Gyventojai ir namų ūkiai

Didžiausias komunalinių atliekų kiekis susidaro butyje, t.y. pas gyventojus. Komunalinių atliekų kiekis ir sudėtis tiesiogiai priklauso nuo gyventojų skaičiaus, jų gyvenamos vietos (kaimas ar miestas, daugiabutis ar individualus namas) ir vartojimo (pajamų).

Remiantis gyventojų ir būstų 2001 m. visuotinio surašymo duomenimis, Vilniaus rajono savivaldybėje buvo 88 586 gyventojai (Nemenčinės mieste – 5892; kaime – 82694), 29 877 namų ūkiai, o vidutinis namų ūkio dydis – 2,9 žmogaus. Statistikos departamento duomenimis, gyventojų ir būstų 2001 m. visuotinio surašymo metu Vilniaus rajone buvo 29 368 būstai. Savivaldybės gyvenamąjį fondą sudarė 17046 individualūs namai ir 2152 individualių namų dalys, kuriuose gyveno apie 58 tūkst. gyventojų (67 proc. visų gyventojų), ir 10 170 butų, kuriuose gyveno apie 31 tūkst. gyventojų (33 proc. visų gyventojų).

1 lentelė. Gyventojų ir būstų 2001 m. visuotinio surašymo duomenys.

	Bendras gyventojų skaičius		Gyventojų skaičius individualiuose namuose		Gyventojų skaičius daugiabučiuose namuose	
	Tūkst. gyv.	Proc.	Tūkst. gyv.	Proc.	Tūkst. gyv.	Proc.
Nemenčinės m.	6	7 %	2	2 %	4	5 %
Kaime	83	93 %	56	63 %	27	30 %
Viso:	89	100 %	58	65 %	31	35 %

Statistikos departamento duomenimis, 2007 m. Vilniaus rajono gyvenamąjį fondą sudarė 30 211 būstų, kurių bendras naudingas plotas – 2 075,3 tūkst. m² (žr. 2 lentelę). Vidutinis būsto naudingas plotas – 68,3 m², o naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui – 21,8 m².

2 lentelė. Gyvenamasis fondas Vilniaus rajono savivaldybėje 2007 m.

	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	Būstai	Individ. namai (butai 1-2 butų namuose)	Butai daugiabučiuose namuose
Nemenčinės m.	119,6	1 842	572	1270
Kaimas	1 955,7	28 369	19 673	8696
Viso:	2 075,3	30 211	20 245	9966

Statistikos departamento duomenimis, 2008 m. sausio 1 d. Vilniaus rajone gyveno 95 078 gyventojų arba 44,7 gyventojai km². Jeigu vertinti, kad iš viso Vilniaus rajone buvo 30 211 namų ūkiai, tai vidutinis statistinis namų ūkio dydis – 3,1 žmogaus. Jeigu darome prielaidą, kad gyventojų pasiskirstymas pagal būsto tipą išliko panašus, kaip 2001 m. visuotinio surašymo metu, butuose 2007 m. turėjo gyventi apie 33 tūkst. gyventojų, o individualiuose namuose – apie 62 tūkst. gyventojų.

3 lentelė. Vilniaus rajono gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę ir būstą.

	2007 m.	2008 m.		
	Bendras gyventojų skaičius*	Bendras gyventojų skaičius*	Gyventojų skaičius individualiuose namuose (vertinimas)	Gyventojų skaičius daugiabučiuose namuose (vertinimas)
Nemenčinės m.	5 879	5 876	2 000	4 000
Kaime	88 586	89 202	60 000	29 000
Viso:	94 171	95 078	62 000	33 000

*Šaltinis: Statistikos departamentas.

Kaip ir visoje šalyje, taip ir Vilniaus rajono savivaldybėje pastaraisiais metais pastebima mažėjančio natūralaus gyventojų prieaugio tendencija (žr. 4 lentelė). Tačiau, nepaisant šio mažėjimo, gyventojų skaičius Vilniaus rajono savivaldybėje pastaraisiais metais augo (vidutiniškai – 0,8 proc. per metus), nes nemažai Vilniaus miesto gyventojų kėlėsi gyventi į užmiestį ar į rajoną atvykdavo gyventi žmonės iš kitų rajonų.

4 lentelė. Natūrali gyventojų kaita Vilniaus rajono savivaldybėje (Statistikos departamento duomenys).

2006 m. sausio 1 d.		2007 m. sausio 1 d.	
Gimusių skaičius	Natūrali gyventojų kaita	Gimusių skaičius	Natūrali gyventojų kaita
972	-348	1050	-252

Šaltinis: Statistikos departamentas.

Statistikos departamento duomenimis, vidutinės disponuojamos piniginės pajamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį 2007 m. Vilniaus apskrityje sudarė 1 043,9 Lt (Lietuvos Respublikoje – 795,7 Lt). Nors šis rodiklis daugiausia įtakotas didesnių Vilniaus miesto gyventojų pajamų, statistiniai duomenys leidžia daryti prielaidą, kad Vilniaus rajono gyventojų vartojimas gali būti didesnis, negu Lietuvos vidurkis, todėl ir susidarantių komunalinių atliekų kiekis gali būti didesnis, nei vidurkis šalyje.

2.1.2 Juridiniai asmenys

Statistikos departamento duomenimis, 2008 m. sausio 1 d. Vilniaus rajone buvo 1298 įregistruoti ūkio subjektai, iš kurių 1052 – mažos ir vidutinės įmonės.

Savivaldybės duomenimis, rajone užregistruota 11 garažų ir 252 sodų bendrijos (apie 23 tūkst. sklypų).

5 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal pagrindines ekonominės veiklos rūšių grupes (2008 m. sausio 1 d.).

Ekonominės veiklos rūšys	Ūkio subjektų skaičius
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	41
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	4
Apdirbamoji gamyba	199
Elektros, dujų ir vandens tiekimas	5
Statyba	117
Prekyba	369
Viešbučiai ir restoranai	33
Transportas ir sandėliavimas	127
Paštas ir nuotoliniai ryšiai	3
Finansinis tarpininkavimas	3
Nekilnojamas turtas, nuoma ir kita verslo veikla	119
Viešasis valdymas	2
Kitos veiklos rūšys	276
Iš viso	1298

Šaltinis: Statistikos departamentas.

2.2 Susidarantys, įvežami, išvežami, naudojami ir šalinami atliekų kiekiai, suskirstyti pagal atliekų rūšis ir susidarymo šaltinius

Bendras komunalinių atliekų kiekis. Savivaldybės duomenimis, 2007 m. iš Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos buvo surinkta 13,6 tūkst. tonų komunalinių atliekų. Kadangi 2008 m. sausio 1 d. buvo aptarnaujama tik 48 proc. savivaldybės gyventojų (žr. 2.3 skyrių), todėl bendras susidaranti komunalinių atliekų kiekis turėtų būti bent jau dvigubai didesnis. Duomenų apie komunalinių atliekų įvežimą ar išvežimą Vilniaus rajono savivaldybė neturi.

6 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymo pas gyventojus Vilniaus rajono savivaldybėje 2008 m. ekspertinis vertinimas.

	Nemenčinės m.			Kaimų vietovės			Iš viso, t/m.	Iš viso kg/gyvent./m.
	Gyventojai	Atliekų kiekis, kg/gyv.	Atliekų kiekis, t/m.	Gyventojai	Atliekų kiekis, kg/gyv.	Atliekų kiekis, t/m.		
Individ. n.	2 000	320	640	60 000	290	17 400	17 440	280
Daugiabut. n.	4 000	360	1 440	29 000	320	9 280	10 720	325
Viso:	6 000	-	2 080	89 000	-	26 680	28 760	-

Remiantis 6 lentelėje pateiktomis prielaidomis apie komunalinių atliekų susidarymą vienam gyventojui, vertinama, kad 2008 m. Vilniaus rajono savivaldybėje pas gyventojus turėjo susidaryti apie 28,8 tūkst. tonų komunalinių atliekų, t.y. apie 300 kg vienam gyventojui per metus. Įvertinus gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą, vertinama, kad daugiausia komunalinių atliekų susidaro kaimuose individualiuose namuose (apie 60 proc. pas gyventojus susidaranti komunalinių atliekų) ir daugiabučiuose namuose (apie trečdalis atliekų). Įvertinus komunalinių atliekų kiekį, kuris turėtų susidaryti rajono įmonėse, įstaigose ir organizacijose (apie ketvirtadalis bendro komunalinių

atliekų kiekio), planuojama, kad 2008 m. iš viso turėtų susidaryti apie 38 tūkst. tonų komunalinių atliekų, t.y. 403 kg vienam gyventojui per metus¹.

7 lentelė. Susidarantys komunalinių atliekų kiekiai Vilniaus rajono savivaldybėje 2008 m. pagal atliekų susidarymo šaltinį.

Susidarymo šaltinis	Susidarančių komunalinių atliekų kiekis, t	Gyventojų skaičius	Susidarančių komunalinių atliekų kiekis gyventojui per metus, kg
Gyventojai (Nemenčinės mieste)	2 100	6 000	350
Gyventojai (kaime)	26 700	89 000	300
Įmonės, įstaigos, organizacijos	9500	95 000	100
Viso komunalinių atliekų:	38 300	95 000	403

Komunalinių atliekų sudėtis. Detalių atliekų sudėties tyrimų nei Vilniaus rajone, nei kituose Lietuvos rajonuose pastaruoju metu nebuvo atlikta. Todėl nustatant Vilniaus rajone susidarančių komunalinių atliekų sudėtį remiamasi Stokholmo aplinkos instituto Talino skyriaus (SEIT, Estija) 2007-2008 m. atliktais komunalinių atliekų sudėties tyrimais ir ekspertiniais vertinimais (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Vilniaus rajone susidarančių komunalinių atliekų sudėtis ir kiekis pagal atliekų šrautus 2008 m.

Frakcija	Kiekis, %	Tonos
Biologiškai skaidžios (virtuvės ir žaliosios) atliekos	40%	15.331
<i>Tame tarpe žaliosios atliekos</i>	4%	1.533
Plastikai	19%	7.282
<i>Tame tarpe plastikinės pakuotės atliekos</i>	15%	5.749
Popierius/kartonas	15%	5.749
<i>Tame tarpe popieriaus/kartono pakuotės atliekos</i>	9%	3.449
Stiklas	8%	3.066
<i>Tame tarpe stiklinės pakuotės atliekos</i>	7%	2.683
Metalas	3%	958
<i>Tame tarpe metalinės pakuotės atliekos</i>	2%	575
Pavojingos atliekos	1%	230
Didžiosios atliekos	4%	1.506
Kitos nedegios (pvz., statybos ir griovimo) atliekos	5%	1.916
Kitos degios atliekos (pvz., tekstilės, t.t.)	6%	2.300
Viso komunalinių atliekų:	100%	38.300
<i>Viso pakuočių atliekų</i>	33%	12.456
<i>Viso antrinių žaliavų</i>	45%	17.055
<i>Viso biologiškai skaidžių atliekų</i>	55%	21.080
<i>Viso degių atliekų</i>	84%	32.195
<i>Viso nedegių atliekų</i>	16%	6.171

¹ Remiantis Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2007, Nr. 122-5003), 2006 m. Lietuvoje vidutiniškai vienam gyventojui susidarė 389 kg per metus komunalinių atliekų. Į šį kiekį įeina ir komunalinės atliekos, susidarančios įmonėse, įstaigose ir organizacijose.

Atskirų komunalinių atliekų srautų tvarkymas. Vilniaus rajone surenkamų antrinių žaliavų kiekiai savivaldybės duomenimis pateikiami 9 lentelėje. Palyginti su tais kiekiais, kuriuos galima būtų atskirti iš komunalinių atliekų srauto, surenkama labai nedaug antrinių žaliavų.

9 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas tonomis ir dalis nuo bendro komunalinių atliekų kiekio 2007 m.

Metai	Bendras komunalinių atliekų kiekis, t	Stiklas		Popierius/kartonas		Plastikas	
		Kiekis, t	% nuo viso kom. atliekų kiekio	Kiekis, t	% nuo viso kom. atliekų kiekio	Kiekis, t	% nuo viso kom. atliekų kiekio
2007 m.	13565,4	17,08	0,16	4,23	0,03	2,40	0,02

Šaltinis: Savivaldybės duomenys.

2007 m. buvo surinkta ir perduota atliekas naudojančioms įmonėms 286 tonos naudotų padangų.

Komunalinių atliekų naudojimas ir šalinimas. 2007 m. perdirbta ar sunaudota buvo 2,8 proc. Vilniaus rajono teritorijoje surinktų komunalinių atliekų, o 97 proc. – pašalinta sąvartynuose.

2.3 **Atliekų tvarkymo paslaugų teikimas gyventojams, įmonėms ir organizacijoms bei jų poreikių patenkinimas**

2008 m. kovo 1 d. mišrių komunalinių atliekų tvarkymo surinkimo ir tvarkymo paslaugos buvo teikiamos 42 627 (48 proc.) šių paslaugų apimtį didesnė miestuose (71 proc.), miesteliuose (60 proc.), tačiau gyvenvietėse, kuriose yra mažiau kaip 200 gyventojų, komunalinės atliekos surenkamos tik iš 10 proc. gyventojų (žr. 10 lentelė).

10 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas Vilniaus rajone 2008 m. kovo 1 d.

Gyventojų skaičius pagal deklaruojamą gyvenamąją vietą				Gyventojų, kuriems teikiama paslauga, skaičius	%
Miestuose daugiau kaip 1000	Miesteliuose daugiau kaip 500	Miesteliuose daugiau kaip 200	Miesteliuose mažiau nei 200		
40098				28535	71
	11232			6745	60
		11762		4829	41
			25500	2518	10
Viso (88 592 gyventojų):				42627	48

2008 m. lapkričio mėn. iš 252 sodų bendrijų sutartis dėl komunalinių paslaugų teikimo buvo pasirašiusios 130 bendrijų.

Be mišrių komunalinių atliekų surinkimo ir tolimesnio tvarkymo (žr. plačiau 2.4.3 skyrių), gyventojams, įmonėms ir organizacijoms teikiamos šios paslaugos:

- Antrinių žaliavų surinkimas konteneriais (žr. plačiau 2.4.5 skyrių);
- Pavojingų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu (žr. plačiau 2.4.6 skyrių);
- Didžiųjų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu (žr. plačiau 2.4.6 skyrių);
- Elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimas apvažiavimo būdu (žr. plačiau 2.4.6 skyrių).

2.4 **Komunalinių atliekų bei antrinių žaliavų tvarkymo sistemų charakteristika ir įvertinimas**

Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims).

2.4.1 Komunalinių atliekų tvarkymo reglamentavimas

Bendruosius teisinius atliekų tvarkymo reikalavimus nustato *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas* (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016) ir *Atliekų tvarkymo taisyklės*, patvirtintos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 (Žin., 1999, Nr. 63-2065; 2004, Nr. 68-2381).

Atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad „savivaldos institucijos yra atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą savo teritorijose ir už atliekų tvarkymą tada, kai jų savininkas neegzistuoja arba jo negalima nustatyti“. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimas reglamentuojamas šio įstatymo 30 straipsnio nuostatomis:

„1. Savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti. Šiose sistemose gali būti tvarkomos visos atliekos, išskyrus atliekas įmonių, kurių leidimuose nustatyti atliekų tvarkymo reikalavimai negali būti įvykdyti savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose.

2. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos turi būti organizuojamos taip, kad skatintų atliekų naudojimą ir perdirbimą.

3. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos turi būti organizuojamos taip, kad miestai, miesteliai ir kaimai būtų aprūpinti:

1) atliekų surinkimo ir išvežimo priemonėmis;

2) atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis. Rūšiavimo priemonėmis turi būti užtikrintas asmenims patogus antrinių žaliavų surinkimas;

3) atskirų komunalinių atliekų srautų – buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, didžiųjų atliekų (baldu ir pan.), elektros ir elektroninės įrangos, naudotų padangų – atskiro surinkimo priemonėmis;

4) buityje susidarančių pavojingų atliekų atskiro surinkimo priemonėmis“.

Savivaldybės gali skelbti *atrankos* konkursą komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir plėtojimo paslaugų operatoriui (atliekų tvarkytojui) arba nusprendusi įdiegti vietinę rinkliavą atliekų turėtojams už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą, organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo (komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir plėtojimo) paslaugų viešojo pirkimo konkursą.

Savo funkcijų atliekų tvarkymo srityje įgyvendinimui, savivaldybės turi patvirtinti *savivaldybės atliekų tvarkymo planą* bei *savivaldybės atliekų tvarkymo taisykles*.

Atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad įmonės, kurios vykdo komunalinių atliekų surinkimą, įskaitant antrinių žaliavų surinkimą, šią veiklą savivaldybės teritorijoje gali vykdyti tik tuo atveju, jeigu yra sudariusios sutartis su savivaldybe (arba savivaldybės (kelių savivaldybių) įsteigtu juridiniu asmeniu, kuriam pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą). Šios sutarties sudarymo tvarka nustatyta *Sutarties tarp įmonių, kurios vykdo komunalinių atliekų surinkimą, įskaitant antrinių žaliavų surinkimą, ir savivaldybės (arba savivaldybės (kelių savivaldybių) įsteigto juridinio asmens, kuriam pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) sudarymo tvarkos apraše* (Žin., 2006, Nr. 57-2042).

Atliekų tvarkymo įstatyme taip pat nustatyta, kad Vyriausybės gamintojams ir importuotojams nustatytų alyvų, transporto priemonių, EEJ, apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įgyvendinti gali būti diegiamos *savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos*. Šiuo atveju atliekų surinkimo sistemos diegimo sąlygos turi būti suderintos su savivaldybe vadovaujantis *Savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų surinkimo sistemų diegimo sąlygų derinimo su savivaldybėmis taisyklėmis* (Žin., 2006, Nr. 57-2041).

Specifinių atliekų srautų tvarkymą reglamentuoja teisės aktai, skirti konkrečiam atliekų tvarkymo būdai (atliekų šalinimui, deginimui, kompostavimui) arba atliekų srautui (pakuočių atliekoms, eksploatuoti netinkamoms transporto priemonėms, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, alyvų, PCB/PCT atliekoms, metalo laužui ir kt.).

Be nacionalinių teisės aktų, komunalinių atliekų tvarkymą Vilniaus rajone reglamentuoja šie Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimai:

- 2003 m. spalio 22 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-197 „Dėl vietinės rinkliavos nuostatų patvirtinimo“;
- 2006 m. lapkričio 24 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-325 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“;
- 2006 m. rugsėjo 22 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-245 „Dėl konteinerinės atliekų surinkimo ir rūšiavimo sistemos Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje įdiegimo veiksmų plano patvirtinimo“;
- 2006 m. rugsėjo 22 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T3-246 „Dėl sutikimo perimti turtą savivaldybės nuosavybėn“ (*antrinių žaliavų konteinerių priėmimas*);
- 2007 m. gruodžio 7 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-379 „Dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kokybės gerinimo veiksmų plano patvirtinimo“;
- 2007 m. gruodžio 7 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-381 „Dėl metinių komunalinių atliekų susikaupimo normų patvirtinimo“;
- 2008 m. balandžio 25 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T3-142 „Dėl sutikimo perimti turtą savivaldybės nuosavybėn“ (*antrinių žaliavų konteinerių priėmimas*);
- 2008 m. lapkričio 27 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.T3-375 „Dėl Vilniaus rajono UAB „Nemėžio komunalininkas“ ir UAB „Nemenčinės komunalininkas“ komunalinių (buitinių ir kitų) atliekų surinkimo ir jų tvarkymo paslaugų įkainių (tarifų) patvirtinimo“.

2.4.2 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

Siekdami sukurti regioninę atliekų tvarkymo sistemą bei įgyvendinti ISPA investicinį projektą, 2001 m. gegužės 5 d. Vilniaus apskrities viršininko administracija ir apskrities savivaldybės įsteigė VšĮ „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“. 2003 m. gegužės 7 d. Regioninės plėtros taryba nusprendė likviduoti VšĮ „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“, nes viešosios įstaigos statusas tapo ISPA finansuojamo investicinio projekto efektyvaus įgyvendinimo kliūtimi. 2003 m. vasario 21 d. aštuonios Vilniaus apskrities savivaldybės (Elektrėnų, Šalčininkų rajono, Širvintų rajono, Švenčionių rajono, Trakų rajono, Ukmergės rajono, Vilniaus miesto bei Vilniaus rajono) pasirašė ribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens – UAB „VAATC“ steigimo sutartį.

Remiantis akcininkų sutartimi UAB „VAATC“ yra *įpareigotas organizuoti visų komunalinių ir gamybos atliekų, susidarantių Vilniaus apskrities savivaldybių administruojamose teritorijose, tvarkymą tiek, kiek savivaldybės sutinka suteikti tokias teises*. Šiuo metu UAB „VAATC“ įgyvendina ES finansuojamą projektą „Vilniaus regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, kurio metu buvo pastatytas ir eksploatuojamas regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas Elektrėnų savivaldybėje, Kazokiškių seniūnijoje, įrengtos atliekų priėmimo aikštelės ir konteinerių aikštelės, uždaromi ir rekultivuojami seni sąvartynai.

Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad *„Atskiros savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra integrali regioninės sistemos dalis. Priimdama sprendimus komunalinių atliekų tvarkymo srityje, nei viena iš Vilniaus regiono savivaldybių negali veikti nepriklausomai t.y. kiekvienos iš savivaldybių sprendimai priklauso nuo kitų savivaldybių sprendimų ir kiekvienos savivaldybės sprendimas turi poveikį kitoms savivaldybėms ir visos regioninės sistemos veiklos rezultatams. Tai*

ypač taikytina savivaldybės teisės aktų (atliekų tvarkymo taisyklių, rinkliavų nuostatų) ir atliekų tvarkymo planų, sprendimų dėl investicijų į atliekų tvarkymo infrastruktūrą atžvilgiu“.

VAATC akcininkų 2003 m. kovo mėn. 26 d. pasirašytoje sutartyje, Vilniaus apskrities savivaldybės įsipareigojo, kad:

- visą atliekų tvarkymo veiklą finansuos iš lėšų tiesiogiai ar netiesiogiai surenkamų už atliekų tvarkymo paslaugas pagal visiems akcininkams administruojamose teritorijose gyventojams nustatytą vieningą atsiskaitymo už atliekų tvarkymą sistemą;
- savo administruojamose teritorijose nustatyti vienodus regione, ekonomiškai pagrįstus užmokesčio už sutvarkytų atliekų kiekio vienetą tarifus (rinkliavas), kad surenkamos lėšos padengtų visas atliekų tvarkymo sistemos sąnaudas, tačiau paslaugų teikimas nevirstų pelno siekiančia veikla;
- Akcininkai įsipareigoja užtikrinti, kad įmokų už atliekų tvarkymą lėšos būtų naudojamos tik atliekų tvarkymo sistemai finansuoti.

Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane (2006-2016 m.), atsižvelgiant į esamą situaciją savivaldybėms yra rekomenduojama įdiegti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą.

Vadovaujantis *Atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis, savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimą gali pavesti (kaip privalomą užduotį) savivaldybės įsteigta bendrovei arba kelių savivaldybių įsteigta atliekų tvarkymo įstaiga, įmonei ar organizacijai. Vilniaus rajone mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugas teikia 2 savivaldybės įsteigtos komunalinės įmonės (operatoriai) – UAB „Nemėžio komunalininkas“ ir UAB „Nemenčinės komunalininkas“.

2.4.3 Komunalinių atliekų tvarkymo finansavimas

Komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo sistema turi remtis principu „teršėjas moka“ ir „visų sąnaudų padengimo“ principu.

Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų atliekų turėtojas ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas (*gamintojo atsakomybės principas*). Šis principas Vilniaus rajono savivaldybėje iš dalies neįgyvendinamas, nes ne visi rajono gyventojai naudojami (ir/ar moka už) komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas.

Lietuvoje gamintojo atsakomybės principas taikomas pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvų, baterijų ir akumuliatorių bei kitų apmokestinamųjų gaminių (pvz., padangų) atliekų tvarkymui. Šių atliekų tvarkymas pagal gamintojo atsakomybės principą turėtų būti dengiamas šių gaminių gamintojų / importuotojų ir neįskaitomas į įmokas už komunalinių atliekų tvarkymą. Deja, šis principas taip pat praktiškai nėra įgyvendinamas, nes antrinių žaliavų surinkimo sąnaudos tik iš dalies padengiamos pajamomis iš atliekų perdirbimo įmonių. Tiesioginis bendradarbiavimas su gamintojais ir importuotojais dėl pakuočių atliekų tvarkymo iki šiol nevyksta.

„Visų sąnaudų padengimo“ principas nustato, kad mokėjimai už komunalinių atliekų tvarkymą turi padengti visas tiesiogines ir netiesiogines atliekų tvarkymo sąnaudas, įskaitant sistemos administravimo ir atliekų šalinimo įrenginių uždarymo ir priežiūros po uždarymo sąnaudas. Deja, šiuo metu iš atliekų turėtojų surenkamos įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą yra nepakankamos. Iš dalies tai yra sąlygota to, kad ne visi gyventojai ir kt. komunalinių atliekų turėtojai naudojami (ir/ar moka už) komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas, arba mokėjimų dydis yra nustatytas per mažas. Taip pat ne visos esamos sąnaudos yra dengiamos iš atliekų turėtojų surinktų įmokų – komunalinių atliekų tvarkymui yra naudojamos savivaldybės biudžeto lėšos. Ši situacija yra nepatenkinama, kadangi neleidžia pasiekti reikiamo atliekų tvarkymo paslaugos kokybės lygio ir neatitinka realių paslaugos tiekimo sąnaudų.

Komunalinių atliekų tvarkymo įkainiai. Vadovaujantis *Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis*, visi atliekų turėtojai turi apmokėti atliekų tvarkymo išlaidas pagal nustatytą tvarką patvirtintus tarifus. Atliekų turėtojai, kurie naudojami kolektyviniais konteneriais, už komunalinių atliekų tvarkymą privalo mokėti operatoriui pagal savivaldybės tarybos patvirtintus komunalinių atliekų tvarkymo tarifus ir susikaupimo normas (žr. 11 lentelę). Atliekų turėtojai (fiziniai ir juridiniai), kurie naudojami individualiais (atskirais) konteneriais, moka už faktiškai sutvarkytą atliekų kiekį pagal savivaldybės tarybos patvirtintus 1 kubinio metro komunalinių atliekų tvarkymo tarifus.

11 lentelė. Metinės atliekų susikaupimo normos.

Subjektai	Parametrai, kurie apsprendžia susidarantių komunalinių atliekų kiekius	Susidarantių komunalinių atliekų kiekis m ³ per metus parametro vienetui
Gyventojai (daugiabučių ir individualių namų)	1 gyventojas	1,5
Prekybos organizacijos (didmeninės ir mažmeninės), parduotuvės, prekybos kioskai	1 m ² prekybos ploto	0,2
Turgavietės	1 m ² prekybos ploto	0,5
Viešojo maitinimo įstaigos, pramogų centrai ir pan.	1 m ² ploto	0,2
Apgyvendinimo paslaugas suteikiančios įstaigos	1 vieta	0,3
Mokyklos, mokymo įstaigos	1 mokinytis	0,1
Vaikų darželiai, lopšeliai	1 vaikas	0,15
Gydymo įstaigos (ligoninės, klinikos, slaugos namai ir kt.)	1 vieta	1,3
Pirminės sveikatos priežiūros centrai (poliklinikos, ambulatorijos)	1 darbuotojas	0,3
Įmonės (pramonės, statybos, paslaugų ir kitos), kurios nėra priskirtos minėtoms grupėms	1 darbuotojas	0,4
Sodų bendrijos*	1 sodo valda	0,2
Garažų bendrijos	1 garažas	0,1
Fiziniai asmenys, dirbantys pagal verslo liudijimą	1 asmuo	0,5

* Sodų valdy, kuriose nuolat gyvena gyventojai, atliekų kiekis nustatomas pagal gyventojų skaičių.

Komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo ir jų tvarkymo tarifą nustato savivaldybės taryba, vadovaudamasi atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus pasiūlyta komunalinių atliekų surinkimo ir išvežimo (1 m³ palaidų atliekų, patalpintų konteneriuose) kaina, įskaitant atskiro antrinių žaliavų surinkimo ir jų paruošimo perdirbti, stambiagabaričių atliekų surinkimo, pavojingų atliekų, esančių komunalinėse atliekose surinkimo, biodegrazuojamų atliekų atskiro surinkimo, naudotų padangų ir kitus kaštus, pagal sąlygas aprašytas konkurso dokumentuose ir atsižvelgiant į nustatytas atliekų susikaupimo normas.

2008 m. lapkričio 27 d. Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr.T3-375 buvo patvirtinti nauji UAB „Nemėžio komunalininkas“ ir UAB „Nemenčinės komunalininkas“ komunalinių (buitinių ir kitų) atliekų surinkimo ir jų tvarkymo paslaugų įkainiai (tarifai). Nuo 2009 m. sausio 1 d. už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas Vilniaus rajone reikės mokėti 5 Lt vienam žmogui per mėnesį arba 30 Lt už 1 m³ atliekų.

Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo planas (2006-2016 m.) reikalauja, kad visos gyventojų išlaidos komunalinių (buitinių) atliekų tvarkymui neturėtų viršyti 1 % nuo jų vidutinių (disponuojamų) pajamų. Statistikos departamento duomenimis, vidutinės disponuojamos piniginės pajamos vienam

namų ūkio nariui per mėnesį 2007 m. Vilniaus apskrityje sudarė 1 043,9 Lt (Lietuvos Respublikoje – 795,7 Lt). Jeigu už komunalinių atliekų tvarkymą vienas namų ūkio narys moka 5 Lt/mėn., tai sudaro 0,48 proc. nuo jų vidutinių (disponuojamų) pajamų.

2.4.4 Mišrių komunalinių atliekų surinkimas

Vilniaus rajone mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugas pagal sutartis su savivaldybe teikia 2 savivaldybės įsteigtos komunalinės įmonės – UAB „Nemėžio komunalininkas“ ir UAB „Nemenčinės komunalininkas“. Jų aptarnavimo zonos pavaizduotos Pav. 2.

Pav. 2. Komunalinių atliekų tvarkymo įmonių aptarnavimo zonos (UAB „Nemenčinės komunalininkas“ – gelsva spalva; UAB „Nemėžio komunalininkas“ - pilka).

Mišrių komunalinių atliekų surinkimui daugiausiai taikoma konteinerinė atliekų surinkimo sistema. Vadovaujantis *Vilniaus rajono atliekų tvarkymo taisyklėmis*, mišrioms komunalinėms atliekoms surinkti gali būti naudojami įvairūs standartiniai konteineriai: dviračiai plastikiniai 120 ar 140 arba 240 litrų talpos; keturračiai metaliniai ir plastikiniai 1100 arba 770 ar litrų talpos. Komunalinėms atliekoms surinkti iš daugiabučių namų naudojami kolektyviniai plastikiniai arba metaliniai 1100 arba 770 ar 660 litrų talpos konteineriai. Konteineriai gali priklausyti atliekų turėtojams arba atliekų tvarkytojams.

Kaimuose, turinčiuose mažiau kaip 500 gyventojų, pastatomas vienas, prineikus, keli 1,1 m³ konteineriai. Nedidelių kaimų, kurie neaprūpinti atliekų surinkimo priemonėmis, bei vienkiamų gyventojai gali atliekas atvežti į sąvartynus arba artimiausius kolektyvinius konteinerius. Keli

individualių namų valdų savininkai gali susitarti ir statyti bendrą kolektyvinį komunalinių atliekų surinkimo konteinerį.

Vadovaujantis *Vilniaus rajono atliekų tvarkymo taisyklėmis*, Vilniaus rajone mišrių komunalinių atliekų konteineriai tuštinami:

- gyvenvietėse, kuriose gyvena daugiau kaip 500 gyventojų – kolektyvinio naudojimo, skirti daugiabučių namų gyventojams – 3 kartus per savaitę; esantys individualiose namų valdose ir esantys įmonėse, įstaigose, organizacijose – 1 kartą per savaitę;
- gyvenvietėse, kuriose gyvena mažiau kaip 500 gyventojų – visi 1 kartą per savaitę;
- gyvenvietėse, kuriose gyvena mažiau kaip 200 gyventojų – visi 1 kartą per 2 savaites;
- likusiuose kaimuose – visi 1 kartą per mėnesį.

Konteineriai, užpildyti ne mažiau kaip 2/3 jų tūrio, turi būti ištuštinti ir atitinkamos seniūnijos seniūnui nurodžius, nesilaikant grafiko.

2.4.5 Antrinių žaliavų surinkimas

Vadovaujantis *Vilniaus rajono atliekų tvarkymo taisyklėmis*, operatoriai privalo ne rečiau kaip 1 kartą per ketvirtį surinkti antrines žaliavas iš gyventojų ir juridinių asmenų apvažiavimo būdu. Labiausiai paplitęs antrinių žaliavų surinkimo būdas – surinkimas į stiklo, popieriaus/kartono, plastikų atliekų konteinerius – rajone tik pradėtas diegti. Antrinėms žaliavoms surinkti naudojami specialūs antrinių žaliavų surinkimo – 1,6, 1,8 ir 2,5 m³ talpos antžeminiai varpo formos.

Konteineriai antrinėms žaliavoms rinkti statomi aikštelėse kartu su komunalinių atliekų surinkimo konteineriais; nesant įrengtų aikštelių, parenkamos gyventojams patogios ir su savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriumi suderintos pastatymo vietos.

2008 m. rugpjūčio 1 d. Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr.A27-1309 buvo patvirtinta *Vilniaus rajono antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių išdėstymo schema*. Duomenys apie konteinerių aikštelių išsidėstymą seniūnijose pateikti 12 lentelėje. Antrinių žaliavų konteinerius aptarnauja UAB „Nemenčinės komunalininkas“ ir UAB „Nemėžio komunalininkas“.

12 lentelė. Konteinerių aikštelių, skirtų antrinėms žaliavoms surinkti, skaičius.

Seniūnija	Gyventojų skaičius pagal deklaruotą gyvenamąją vietą	Antrinių žaliavų konteinerių aikštelės pagal schemą, vnt.	Papildomos antrinių žaliavų konteinerių aikštelės (2008 m. gruodžio mėn.), vnt.	Viso antrinių žaliavų konteinerių aikštelių (2008 m. gruodžio mėn.), vnt.	Skaičius gyventojų, kuriems tenka viena antrinių žaliavų konteinerių aikštelė, vnt.
Avižienių	4276	6	-	6	713
Bezdonių	2062	3	-	3	687
Buivydių	1109	2	-	2*	555
Dūkštų	1554	3	-	3	518
Juodšilių	4640	7	2	9*	516
Kalvelių	5046	7	1	8*	631
Lavoriškių	2579	4	-	4*	645
Maišiagalos	2672	6	-	6	445
Marijampolio	3157	4	-	4	789
Medininkų	1370	3	2	5*	274

Seniūnija	Gyventojų skaičius pagal deklaruotą gyvenamąją vietą	Antrinių žaliavų konteinerių aikštelės pagal schemą, vnt.	Papildomos antrinių žaliavų konteinerių aikštelės (2008 m. gruodžio mėn.), vnt.	Viso antrinių žaliavų konteinerių aikštelių (2008 m. gruodžio mėn.), vnt.	Skaičius gyventojų, kuriems tenka viena antrinių žaliavų konteinerių aikštelė, vnt.
Mickūnų	4817	5	-	5*	963
Nemenčinės	4049	5	1	6*	674
Nemenčinės miesto	5892	10	-	10	589
Nemėžio	8776	12	3	15*	585
Paberžės	4060	4	-	4	1015
Pagirių	7850	11	10	21*	374
Riešė	3322	4	-	4	831
Rudaminos	5976	6	1	7*	853
Rukainių	3078	4	-	4*	770
Sudervės	1643	2	-	2	822
Sužonių	2180	3	-	3*	727
Šatrininkų	3098	7	-	7*	443
Zujūnų	5380	7	-	7	769
IŠ VISO:	88 586	125	20	145	611

*Nepilni antrinių žaliavų konteinerių komplektai.

2.4.6 Kitų specifinių atliekų surinkimas

Vadovaujantis *Vilniaus rajono atliekų tvarkymo taisyklėmis*, operatorius privalo vykdyti buitįje susidarantių pavojingų, stambiagabaričių atliekų, naudotų padangų surinkimą apvažiavimo būdu ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

Komunalinės biologiškai skaidžios (žaliosios ir virtuvės (maisto) atliekos) rajone beveik nerenkamos ir netvarkomos. Dalis biologiškai skaidžių atliekų kaimo vietovėse yra kompostuojamos gyventojų „namų sąlygomis“.

2.5 Atliekų šalinimo įrenginiai

Įgyvendinant Vilniaus regioninės atliekų tvarkymo sistemos kūrimo projektą, Vilniaus rajono savivaldybėje buvo uždaryta ir reikultivuota 13 sąvartynų/šiukšlynų (žr. 13 lentelę). Šiuo metu savivaldybės teritorijoje dar eksploatuojami trys nepavojingų atliekų sąvartynai:

- Pakryžių (Nemenčinės sen.);
- Papiškių (Pagirių sen.);
- Mariniškių (Rudaminos sen.).

Šie sąvartynai bus uždaryti 2009 m. liepos mėn. viduryje, o jų rekultivavimo darbai bus anksčiausiai pradėti 2009 m. spalio mėn. Visos Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos nuo 2009 m. liepos vid. bus vežamos į Vilniaus regioninį sąvartyną. Šis sąvartynas buvo atidarytas 2007 m. lapkričio 23 d. Elektrėnų savivaldybėje, Kazokiškių seniūnijoje. 30 hektarų ploto sąvartynas įrengtas buvusiam karjere. Visos į sąvartyną atvežamos atliekos yra tikrinamos, sveriamos, registruojamos kompiuterizuotoje duomenų bazėje ir tik tada vežamos į

iškrovimo vietą. Sąvartyne įrengta dujų surinkimo sistema, paklotas pagrindas su drenažu, vandens valymo sistemos, o atliekos iš senojo sąvartyno, esančio naujojo sąvartyno numatomoje 6-joje sekcijoje, iškastos ir perkeltos į naująjį sąvartyną. Nelaidus sąvartyno dugnas užtikrina sąvartyno filtrato surinkimą. Jis valomas Elektrėnų – Vievio nuotekų valymo įrenginiuose. Objekte nuolatos stebima požeminio ir paviršinio vandens bei oro kokybė. Sąvartyne, per 20 metų, kuriems jis yra planuojamas, bus sukaupta beveik 6 milijonai tonų atliekų.

13 lentelė. Uždaryti ir sutvarkyti sąvartynai (šiukšlynai) Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje.

Eil. Nr.	Seniūnija	Sąvartynas	Sąvartyno plotas, ha	Atliekų kiekis, m ³
1.	Bezdonių	Arvydų	0,45	3175
2.	Dūkštų	Dūkštų	2,3	3100
3.	Kalvelių	Stoniškių	1,0	6867
4.	Maišiagalos	Saugūniškių	1.7	5075
5.	Maišiagalos	Skrudėnų	1,0	458
6.	Mickūnų	Uosininkų	1,0	2125
7.	Marijampolio	Marijampolio	1,9	3910
8.	Medininkų	Slabodkos	0,85	6960
9.	Paberžės	Visalaukės	0,75	8200
10.	Riešės	Pašilių	0,5	440
11.	Sudervės	Grikienių	1,0	17040
12.	Sužionių	Sužionių	0,46	850
13.	Šatrininkų	Veliūčionių	1,5	9250

2.6 Atliekų tvarkymo įmonės ir įrenginiai

2.6.1 Atliekų tvarkymo įmonės

Vilniaus rajone komunalines atliekas pagal sutartis su savivaldybe surenka 2 savivaldybės įmonės – UAB „Nemenčinės komunalininkas“ ir UAB „Nemėžio komunalininkas“, o Vilniaus regioninį sąvartyną eksploatuoja UAB „VAATC“.

Atliekas tvarkančių įmonių registro (ATJR) duomenimis, Vilniaus rajone 2008 m. lapkričio mėn. veikė 14 atliekų tvarkymo įmonių, surenkančių atliekų sąrašo 20 grupės atliekas (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Atliekas surenkančios įmonės Vilniaus rajone.

Nr.	Įmonės pavadinimas	Veikla
1.	UAB "Nemėžio komunalininkas"	Komunalinių atliekų, antrinių žaliavų surinkimas
2.	UAB "Nemenčinės komunalininkas"	Komunalinių atliekų, antrinių žaliavų surinkimas
3.	UAB "ASA Vilnius"	Komunalinių atliekų, antrinių žaliavų surinkimas
4.	UAB "Monmarkas"	EEJ, biologiškai skaidžių, plastikų, mišrių komunalinių atliekų surinkimas
5.	UAB "EMP recycling"	EEJ, plastikų atliekų ir t.t. surinkimas
6.	UAB "Rozandra"	Popieriaus/kartono atliekų surinkimas
7.	UAB "Somlita"	Polietileno atliekų surinkimas
8.	UAB „Kanalų valymai“	Mišrių maisto ruošimo ir perdirbimo atliekų (riebalai); Gamybinių organizacijų skystų atliekų surinkimas
9.	UAB "Torlina"	EEJ, baterijų ir akumuliatorių, metalo supirkimo aikštelė

Nr.	Įmonės pavadinimas	Veikla
10.	UAB "Metva"	Juodųjų metalų supirkimo aikštelė
11.	UAB "Bitospana"	Medienos surinkimas
12.	UAB "EKO GROUP"	Antrinių žaliavų surinkimas
13.	UAB "Kriolis"	Antrinių žaliavų, medienos atliekų surinkimas

2.6.2 Mobili technika ir konteineriai

Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje veikiančių savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo įmonių turima mobili technika pateikta 15 lentelėje.

15 lentelė. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo įmonių mobilioji technika (2008 m. lapkričio mėn. duomenys).

Eil. Nr.	Mobili technika (markė)	Tūris, m ³	Suspaudimo laipsnis	Pagaminimo / įsigijimo metai	Kokių atliekų išvežimui naudojama (mišrių, antrinių žaliavų, stambiagabaričių)
1.	GAZ53 KO 413	7,5	4	1985	mišrios komunalinės
2.	GAZ-3502 VVB 889	7,5	2	1985	mišrios komunalinės
3.	GAZ53 KO 413	7,5	4	1987	mišrios komunalinės
4.	GAZ-3502 DZT 940	7,5	2	1987	mišrios komunalinės
5.	GAZ53 KO 413	7,5	4	1988	mišrios komunalinės
6.	MAZ-53 BEE 688	15,5	4	2005	mišrios komunalinės
7.	MAZ533731 KO 42732	15,5	4	2006	mišrios komunalinės
8.	MAZ 533731	16	5	2006	mišrios komunalinės
9.	MAZ533731	15	6	2007	mišrios komunalinės
10.	MAZ 533731	16	7	2007	mišrios komunalinės
11.	MAZ-53 DEG 899	16	6	2007	mišrios komunalinės
12.	MAZ-53 DHB 812	16	6	2007	mišrios komunalinės
13.	IVECO DDM 326	13	-	2007	antrinių žaliavų
14.	MERSEDES ESB 365	10	-	2007	antrinių žaliavų
15.	MAZ533731	15	6	2008	mišrios komunalinės
16.	MAZ 533731	16	7	2008	mišrios komunalinės

Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo įmonių aptarnaujami konteineriai mišrioms komunalinėms atliekoms surinkti pateikti 16 lentelėje.

16 lentelė. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo įmonių aptarnaujami konteineriai mišrioms komunalinėms atliekoms (2008 m. lapkričio mėn. duomenys).

Konteinerių talpa	Konteinerių skaičius
0,05-0,08 m ³	322
0,12-0,24 m ³	2078
0,5 m ³	8
0,66 m ³	14
0,75 m ³	1207
0,77 m ³	92
1,1 m ³	436

Aplinkos ministerijos administruojamos *Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos* lėšomis Vilniaus rajono savivaldybė įsigijo 435 naujus kvadratinius (1,6 m³ talpos) ir varpo formos (1,8 ir 2,5 m³ talpos) antrinių žaliavų konteinerius. Iki 2009 m. sausio 1 d. savivaldybės teritorijoje bus pastatyta po 165 konteinerius plastikų ir stiklo atliekų surinkimui bei 105 konteineriai popieriaus ir kartono atliekų surinkimui.

2.6.3 Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės

Šiuo metu Vilniaus rajono savivaldybėje nėra įrengtos nei vienos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės. 2013 m. planuojama įrengti aikšteles: Pakryžių (Nemenčinės sen.) ir Grikienių (Sudervės seniūnija) kaime, kuriose bus priimamos antrinės žaliavos, statybos ir griovimo buitinės atliekos, didžiosios atliekos, pavojingos buitinės atliekos, kitos gaminių atliekos.

2.7 Atliekų tvarkymo stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė

- Stiprybės:**
- ✓ Didelės investicijos į regioninę atliekų tvarkymo infrastruktūrą, aplinkos taršos mažinimą;
  - ✓ Kuriama regioninė atliekų tvarkymo sistema;
- Silpnybės:**
- ✓ Didžioji dalis gyventojų, organizacijų ir įmonių savo atliekomis atsikrato nelegaliai, nemoka už atliekų tvarkymą;
  - ✓ Savivaldybės teritorijoje dirba komunalines atliekas surenkančios įmonės, neturinčios sutarties su savivaldybe dėl tokių paslaugų teikimo;
  - ✓ Didelė dalis atliekų, kurios galėtų būti panaudotos kaip antrinės žaliavos, patenka į sąvartynus;
- Galimybės:**
- ✓ Augantis visuomenės sąmoningumas ir dėmesys aplinkosaugos problemoms;
  - ✓ Augantys gyventojų poreikiai, suformuosiantys paklausą aukštesnės kokybės komunalinėms paslaugoms;
  - ✓ Poreikis gerinti rajono įvaizdį;
- Grėsmės:**
- ✓ Dėl atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų statybos augančios paslaugų kainos.

3 Atliekų tvarkymo tikslai ir užduotys 2009-2018 m.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo tikslai ir užduotys nustatytos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1224 patvirtintu *Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu* (Žin., 2007, Nr. 122-5003) ir 2006 m. kovo 24 d. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 10.9-1 patvirtintu *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo planu (2006-2016 m.)*.

3.1 Atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

2008 m. lapkričio 19 d. patvirtinta *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų*, kurioje šalims narėms nustatyta užduotis iki 2020 m. mažiausiai 50 proc. (vertinant atliekų kiekį) bent jau tokių namų ūkių atliekų medžiagų, kaip popierius, metalas, plastikas ir stiklas, ir galbūt kitos kilmės atliekų, jei šie atliekų srautai panašūs į namų ūkių atliekas, paruošti pakartotinai naudoti ir perdirbti.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane (Žin., 2007, Nr. 122-5003) nustatyti šie atliekų tvarkymo strateginiai tikslai Lietuvai:

- iki 2009 m. užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą;
- ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas šalinti tik ES reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose;
- iki 2011 m. pabaigos uždaryti visus aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus;
- iki 2013 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 50 proc. komunalinių atliekų.

3.2 Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas

Kaip nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, Vilniaus rajono savivaldybė, atsižvelgdama į tai, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslauga yra viešoji paslauga, iki 2009 m. turi užtikrinti, kad ji būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų), kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus.

3.3 Antrinių žaliavų rūšiavimo galimybės ir priemonės

Kaip nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, komunalinių atliekų turėtojams turi būti užtikrinamos antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo) rūšiavimo galimybės ir priemonės. Vilniaus rajono savivaldybė turi parengti ir (ar) patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas ir užtikrinti, kad 2008 m. būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti. Minimalūs antrinių žaliavų surinkimo reikalavimai:

- gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę 800 gyventojų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose;

- gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose;
- atskirai rinkti antrines žaliavas (esančias komunalinėse atliekose) iš įmonių, įstaigų ir organizacijų į specialius konteinerius ir (arba) naudojant kitas surinkimo priemones.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane taip pat reikalaujama pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinus specialius konteinerius viešųjų renginių metu. Konteineriai ir jų pastatymo vietos turi būti estetiški ir patogūs lankytojams, atitikti visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba jų naudojimas ekonomiškai netikslingas, leidžiama taikyti kitas antrinių žaliavų surinkimo priemones ir būdus (pvz., antrinių žaliavų surinkimas specialiais maišais, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).

3.4 Didelio gabarito atliekų surinkimo aikštelių įrengimas

Kaip nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, Vilniaus rajono savivaldybė turi užtikrinti, kad iki 2009 m. būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldu, statybos ir griovimo, EEJ atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50 tūkst. gyventojų, tačiau ne mažiau kaip viena tokia aikštelė savivaldybės teritorijoje, taip pat šios atliekos surenkamos ir kitokiais būdais (pvz., apvažiuojant turėtojus). Gyventojams atstumas iki tokių aikštelių turėtų būti ne daugiau kaip 10 kilometrų.

3.5 Komunalinių atliekų perdirbimas ir naudojimas

Kaip nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, Vilniaus rajono savivaldybė iki 2013 m. turi užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 50 proc. susidariusių savivaldybės teritorijoje komunalinių atliekų per metus. Kitos susidariusios komunalinės atliekos (50 proc.) turi būti perdirbtos ar kitaip panaudotos.

Vilniaus apskrities komunalinių atliekų tvarkymo plane 2006-2010 m. savivaldybėms nustatytos antrinių žaliavų atskiro surinkimo ir paruošimo perdirbimui užduotys, išreikštos procentais nuo bendro komunalinių atliekų kiekio, pateikiamos 17 lentelėje. Šios užduotys nustatytos, perkeltant ankstesnės redakcijos *Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano* nuostatas, kurių 2007 m. redakcijoje nebeliko. Tačiau atsižvelgiant į *Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų užduotis*, komunalinių atliekų tvarkymo sistema turi būti planuojama tokiu būdu, kad 2020 m. mažiausiai 50 proc. komunalinių atliekų sraute susidarančių antrinių žaliavų (popieriaus/kartono, metalo, plastikų ir stiklo atliekų) būtų paruošiamos pakartotinai naudoti ir perdirbti.

17 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas 2006-2024 m., proc. nuo bendro komunalinių atliekų kiekio.

	2006 – 2009 m.	Nuo 2010 m.
Popierius ir kartonas	4%	6%
Stiklas	2%	3%
Plastikas	1%	2%

3.6 Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad biologiškai skaidžios atliekos turi būti tvarkomos tokiu būdu, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos sudarytų:

- iki 2010 m. – ne daugiau kaip 75 proc. 2000 m. biologiškai skaidžių komunalinių atliekų;
- iki 2013 m. – ne daugiau kaip 50 proc. 2000 m. biologiškai skaidžių komunalinių atliekų;
- iki 2020 m. – ne daugiau kaip 35 proc. 2000 m. biologiškai skaidžių komunalinių atliekų.

Vykdydamos šias užduotis, savivaldybės, atsižvelgdamos į kiekvieno regiono specifiką ir regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo taip organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad:

- „žaliosios atliekos“, t.y. sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologiškai skaidžios atliekos, būtų surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose. Turi būti skatinamas ir individualus „žaliųjų atliekų“ kompostavimas;
- iki 2010 m. būtų įdiegtas mechaninis biologinis apdorojimas arba atskiras komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir šių atliekų apdorojimas;
- atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos būtų kompostuojamos, o gautas kompostas naudojamas įvairioms reikmėms;
- biodujos būtų išgaunamos komunalinių biologiškai skaidžių atliekų anaerobinio pūdymo įrenginiuose ir toliau naudojamos.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane reikalaujama, kad atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos būtų perdirbamos arba kitaip naudojamos.

Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistemos turi būti kuriamos laikantis šių prioritetų:

- Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas, kai išgaunama energija ir išsaugomos maistinės medžiagos;
- Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas, kai energija neišgaunama, bet išsaugomos maistinės medžiagos.

Kad būtų įdiegta komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistema, savivaldybės iki 2010 m., atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas ir informuoti visuomenę apie savivaldybės teritorijoje numatomą komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo būdą, taip pat skatinti individualų kompostavimą.

Diegiant komunalinių biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumus, Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane savivaldybėms rekomenduojama atsižvelgti į kuriamus komunalinių nuotekų valymo dumblo pajėgumus ir jų teritorijose esančių įmonių, kuriose susidaro ūkinės komercinės veiklos biologiškai skaidžių gamybos atliekų, galimybes įsiliesti į kuriamas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistemas.

4 Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo strategija ir ilgalaikė strateginė veiksmų programa (2009-2018 M.)

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo strategija numato komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymosi pagrindines kryptis ir veiksmų programą 2009-2018 m. laikotarpiui.

4.1 Komunalinių atliekų susidarymo prognozės Vilniaus rajone

Susidarančių komunalinių atliekų kiekis 2009-2018 m. laikotarpiu priklausys nuo gyventojų skaičiaus kitimo ir vartojimo augimo. Remiantis ankstesnių metų Statistikos departamento duomenimis, galima prognozuoti, kad gyventojų skaičius per artimiausius 10 metų Vilniaus rajone nežymiai augs (mieste išliks stabilus, o kaime – augs 0,2 proc.). Prognozinis gyventojų skaičiaus kitimas Vilniaus rajone 2009-2018 m. pateiktas 18 lentelėje.

18 lentelė. Prognozinis gyventojų skaičiaus kitimas Vilniaus rajone 2009-2018 metais.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Mieste	5876	5876	5876	5876	5876	5876	5876	5876	5876	5876
Kaime	89202	89380	89559	89738	89918	90098	90278	90458	90639	90821
Viso:	95078	95256	95435	95614	95794	95974	96154	96334	96515	96697

Atsižvelgiant į pasaulinę ekonominę krizę ir Finansų ministerijos prognozuojamą BVP ir vartojimo augimo lėtėjimą, taikoma prielaida, kad komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui 2009-2010 m. išliks stabilus, o nuo 2011 m. didės 2 %. Informacija apie prognozinis komunalinių atliekų susidarymo kiekius 2009-2018 m. Vilniaus rajone pateikta 19 lentelėje.

19 lentelė. Prognoziniai komunalinių atliekų susidarymo Vilniaus rajone kiekiai 2009-2018 m. (tonomis per metus).

Metai	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pas gyventojus:	28871	28924	29036	29148	29261	29374	29487	29601	29715	29830
Įmonėse	10682	10702	10743	10785	10826	10868	10910	10952	10995	11037
Viso:	39553	39626	39779	39933	40087	40242	40397	40554	40710	40867

Remiantis 2.2 skyriuje pateiktais komunalinių atliekų sudėties vertinimais ir, darant prielaidą, kad ši sudėtis nesikeis, 20 lentelėje pateikta susidarančių komunalinių atliekų sudėties prognozė Vilniaus rajono savivaldybėje.

20 lentelė. Komunalinių atliekų kiekių ir sudėties prognozė Vilniaus rajone 2009-2018 m. (tonos per metus).

Frakcija	Kiekis, %	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Biologiškai skaidžios (virtuvės ir žaliosios) atliekos	40%	15.637	15.950	16.269	16.594	16.926	17.265	17.610	17.962	18.322	18.688
<i>Tame tarpe žaliosios atliekos</i>	4%	1.564	1.595	1.627	1.659	1.693	1.726	1.761	1.796	1.832	1.869
Plastikai	19%	7.428	7.576	7.728	7.882	8.040	8.201	8.365	8.532	8.703	8.877
<i>Tame tarpe plastikinės pakuotės atliekos</i>	15%	5.864	5.981	6.101	6.223	6.347	6.474	6.604	6.736	6.871	7.008
Popierius/kartonas	15%	5.864	5.981	6.101	6.223	6.347	6.474	6.604	6.736	6.871	7.008
<i>Tame tarpe popieriaus/kartono pakuotės atliekos</i>	9%	3.518	3.589	3.661	3.734	3.808	3.885	3.962	4.042	4.122	4.205
Stiklas	8%	3.127	3.190	3.254	3.319	3.385	3.453	3.522	3.592	3.664	3.738
<i>Tame tarpe stiklinės pakuotės atliekos</i>	7%	2.737	2.791	2.847	2.904	2.962	3.021	3.082	3.143	3.206	3.270
Metalas	3%	977	997	1.017	1.037	1.058	1.079	1.101	1.123	1.145	1.168
<i>Tame tarpe metalinės pakuotės atliekos</i>	2%	586	598	610	622	635	647	660	674	687	701
Pavojingos atliekos	1%	235	239	244	249	254	259	264	269	275	280
Didelių gabaritų atliekos	4%	1.564	1.595	1.627	1.659	1.693	1.726	1.761	1.796	1.832	1.869
Kitos nedegios (pvz., statybos ir griovimo) atliekos	5%	1.955	1.994	2.034	2.074	2.116	2.158	2.201	2.245	2.290	2.336
Kitos degios atliekos (pvz., tekstilės, t.t.)	6%	2.346	2.393	2.440	2.489	2.539	2.590	2.642	2.694	2.748	2.803
Viso komunalinių atliekų:	100%	39.553	39.626	39.779	39.933	40.087	40.242	40.397	40.554	40.710	40.867
<i>Tame tarpe pakuočių atliekų</i>	33%	12.705	12.959	13.219	13.483	13.753	14.028	14.308	14.594	14.886	15.184
<i>Tame tarpe antrinių žaliavų</i>	45%	17.397	17.745	18.099	18.461	18.831	19.207	19.591	19.983	20.383	20.791
<i>Tame tarpe biologiškai skaidžių atliekų</i>	55%	21.501	21.931	22.370	22.817	23.274	23.739	24.214	24.698	25.192	25.696
<i>Tame tarpe degių atliekų</i>	84%	32.838	33.495	34.165	34.848	35.545	36.256	36.981	37.721	38.475	39.245
<i>Tame tarpe nedegių atliekų</i>	16%	6.294	6.420	6.548	6.679	6.813	6.949	7.088	7.230	7.374	7.522

4.2 Numatomi sutvarkyti komunalinių atliekų kiekiai Vilniaus rajone 2009-2018 m.

21 lentelėje pateikti pagal 3 skyriuje nustatytas komunalinių atliekų perdirbimo ir naudojimo užduotis apskaičiuoti atliekų kiekiai, kuriuos Vilniaus rajone reikia sutvarkyti, norint šias užduotis įgyvendinti.

Kadangi duomenų apie 2000 m. sąvartynuose šalinamus biologiškai skaidžių atliekų kiekius nėra, nustatant biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo užduotis, buvo atlikti skaičiavimai. Remiantis *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* pateiktais ekspertų vertinimais, Lietuvoje 2000 m. iš viso sąvartynuose buvo pašalinta apie 1 mln. 85 tūkst. tonų mišrių komunalinių atliekų. Biologiškai skaidžios atliekos mišriose komunalinėse atliekose 2000 m. sudarė 48 proc., tai yra 2000 m. sąvartynuose buvo pašalinta apie 510 tūkst. tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų arba 146 kg vienam gyventojui. Vilniaus rajone 2001 m. gyveno 88 586 gyventojai, todėl remiantis šiais vertinimais, 2000 m. sąvartynuose galėjo būti pašalinta apie 13 tūkst. tonų Vilniaus rajone susidariusių biologiškai skaidžių atliekų.

Plėtojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, Vilniaus rajonui nustatyta užduotis nuo 2013 m. panaudoti ne mažiau kaip 50 proc. komunalinių atliekų (t.y., apie 20 tūkst. tonų komunalinių atliekų 2013 m.). Šis uždavinys bus pasiektas įgyvendinant biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotis, plečiant antrinių žaliavų ir kitų specifinių atliekų paruošimą perdirbimui ir perdirbimą.

Antrinių žaliavų surinkimas ir paruošimas perdirbimui buvo skaičiuojamas pagal dvi alternatyvas – *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane* nustatytas užduotis (A variantas) ir pagal *Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų* nustatytas užduotis (B variantas).

21 lentelė. Numatomi sutvarkyti komunalinių atliekų kiekiai Vilniaus rajone 2009-2018 m., tonomis.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Komunalinių atliekų susidarymas, tonomis	39553	39626	39779	39933	40087	40242	40397	40554	40710	40867
A. PLANUOJAMAS ANTRINIŲ ŽALIAVŲ SURINKIMAS IR PARUOŠIMAS PERDIRBIMUI (PAGAL VILNIAUS APSKRITIES ATLIEKŲ TVARKYMO PLANĄ)										
<i>Planuojama sutvarkyti popieriaus/kartono (PK) atliekų, % nuo bendro atliekų kiekio</i>	4,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Planuojama sutvarkyti PK atliekų, tonomis	1582	2378	2387	2396	2405	2415	2424	2433	2443	2452
<i>Planuojama sutvarkyti PK atliekų, % nuo susidarančių PK atliekų</i>	27	40	39	39	38	37	37	36	36	35
<i>Planuojama sutvarkyti stiklo atliekų, % nuo bendro atliekų kiekio</i>	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Planuojama sutvarkyti stiklo atliekų, tonos	791	1189	1193	1198	1203	1207	1212	1217	1221	1226
<i>Planuojama sutvarkyti stiklo atliekų, % nuo susidarančių stiklo atliekų</i>	25	37	37	36	36	35	34	34	33	33
<i>Planuojama sutvarkyti plastikų atliekų, % nuo bendro atliekų kiekio</i>	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Planuojama sutvarkyti plastikų atliekų, tonos	396	793	796	799	802	805	808	811	814	817
<i>Planuojama sutvarkyti plastikų atliekų, % nuo susidarančių plastikų atliekų</i>	7	13	13	13	13	12	12	12	12	12
Viso planuojama sutvarkyti antrinių žaliavų (AŽ), tonomis:	2769	4359	4376	4393	4410	4427	4444	4461	4478	4495
<i>Planuojama sutvarkyti antrinių žaliavų, proc. nuo AŽ kiekio</i>	16	25	24	24	23	23	23	22	22	22
B. PLANUOJAMAS ANTRINIŲ ŽALIAVŲ SURINKIMAS IR PARUOŠIMAS PERDIRBIMUI (PAGAL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVĄ 2008/98/EB DĖL ATLIEKŲ)										
<i>Planuojama sutvarkyti PK atliekų, % nuo susidarančių PK atliekų</i>	37	39	41	43	45	47	50	52	55	58
Planuojama sutvarkyti PK atliekų, tonomis	2170	2324	2489	2665	2855	3057	3274	3507	3756	4065
<i>Planuojama sutvarkyti stiklo atliekų, % nuo susidarančių stiklo atliekų</i>	22	26	29	32	35	39	43	47	51	55
Planuojama sutvarkyti stiklo atliekų, tonos	688	842	945	1060	1190	1335	1497	1680	1885	2056
<i>Planuojama sutvarkyti plastikų atliekų, % nuo susidarančių plastikų atliekų</i>	8	9	11	12	14	16	19	21	24	28
Planuojama sutvarkyti plastikų atliekų, tonos	594	697	818	959	1125	1320	1548	1816	2130	2498

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Planuojama sutvarkyti metalo atliekų, % nuo susidarančių metalo atliekų</i>	22	26	29	32	35	39	43	47	51	56
Planuojama sutvarkyti metalo atliekų, tonos	215	263	295	331	372	417	468	525	589	654
Viso planuojama sutvarkyti antrinių žaliavų (AŽ), tonomis:	3667	4126	4547	5016	5541	6129	6788	7528	8360	9273
<i>Planuojama sutvarkyti antrinių žaliavų, proc. nuo AŽ kiekio</i>	21	23	25	27	29	32	35	38	41	45
C. VALSTYBINĖ BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO UŽDUOTIS										
<i>Biologiškai skaidžių atliekų šalinimas sąvartyne (% nuo 2000 m. kiekio)</i>	77	75	72	69	50	49	48	47	46	45
Biologiškai skaidžių atliekų šalinimas sąvartyne, tonomis:	9959	9701	9312	8924	6467	6338	6208	6079	5950	5820
Reikia sutvarkyti biologiškai skaidžių atliekų, tonomis:	11121	11801	12619	13446	16350	16936	17531	18135	18749	19372
<i>Tame tarpe popieriaus/kartono atliekų, tonomis (A):</i>	1582	2378	2387	2396	2405	2415	2424	2433	2443	2452
<i>Tame tarpe popieriaus/kartono atliekų, tonomis (B):</i>	2170	2324	2489	2665	2855	3057	3274	3507	3756	4065
<i>Tame tarpe žaliųjų atliekų, tonomis:</i>	1564	1595	1627	1659	1693	1726	1761	1796	1832	1869
<i>Tame tarpe kitų biologiškai skaidžių atliekų, tonomis (A):</i>	7975	7828	8605	9390	12253	12795	13346	13906	14474	15051
<i>Tame tarpe kitų biologiškai skaidžių atliekų, tonomis (B):</i>	7387	7882	8503	9121	11803	12152	12496	12832	13161	13439
D. PLANUOJAMAS BUIITYJE SUSIDARANČIŲ PAVOJINGŲ ATLIEKŲ IR KITŲ SPECIFINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR PARUOŠIMAS PERDIRBIMUI/NAUDOJIMUI										
Planuojama sutvarkyti buityje susidarančių pavojingų atliekų, tonomis	59	60	61	62	63	65	66	67	69	70
Planuojama sutvarkyti EEJ atliekų, tonomis	381	382	382	383	384	385	385	386	387	388
Planuojama sutvarkyti naudotų padangų, tonomis	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581
E. VALSTYBINĖ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ NAUDOJIMO (ĮSKAITANT PERDIRBIMĄ) UŽDUOTIS										
Reikia sunaudoti komunalinių atliekų (50 %), tonomis					20044	20121	20199	20277	20355	20434
Planuojama sunaudoti atliekų, tonomis (A+C+D):	13318	14796	15625	16462	19378	19975	20580	21195	21820	22454
Planuojama sunaudoti atliekų, tonomis (B+C+D):	13629	14617	15694	16816	20060	21034	22074	23188	24388	25619

4.3 Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtros strategija iki 2018 m.

Pagrindiniai atliekų tvarkymo uždaviniai, kuriuos numatoma spręsti savivaldybės atliekų tvarkymo plane planuojamu laikotarpiu (iki 2018 m.):

- Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas;
- Antrinių žaliavų rūšiavimo ir perdirbimo plėtra;
- Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas;
- Kitų specifinių komunalinių atliekų tvarkymas.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtros organizavimas. Atsižvelgiant į atliekų tvarkymo teisinės bazės pokyčius (pvz., gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimą) ir tolimesnį regioninės atliekų tvarkymo sistemos kūrimą, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje 2009-2018 m. laikotarpiu bus vykdoma per regioninę, savivaldybės ir gamintojų/importuotojų organizuojamą (ar finansuojamą) komunalinių atliekų tvarkymo sistemą (žr. 22 lentelę).

22 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas Vilniaus rajone.

		Regiono savivaldybės ir UAB „VAATC“	Savi-valdybė	Gamintojai ir importuo-tojai
1.	Mišrių komunalinių atliekų surinkimas	-	+	-
2.	Mišrių komunalinių atliekų (ar pelenų) šalinimas regioniniame sąvartyne	+	-	-
3.	Mišrių komunalinių mechaninis biologinis apdorojimas / atliekų deginimas*	+?	+	-
4.	Žaliųjų atliekų atskiras surinkimas	-	+	-
5.	Žaliųjų atliekų kompostavimas	-	+	-
6.	Maisto atliekų atskiras surinkimas*	-	+	-
7.	Maisto atliekų apdorojimas*	+?	+	-
8.	Antrinių žaliavų (įskaitant pakuočių atliekas) surinkimas	-	+	+
9.	Antrinių žaliavų (įskaitant pakuočių atliekas) apdorojimas ir tolimesnis perdirbimas/naudojimas	-	-	+
10.	Elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimas	-	+	+
11.	Elektros ir elektroninės įrangos atliekų perdirbimas/naudojimas	-	-	+
12.	Kitų specifinių atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas (pvz., naudotos padangos, baterijų ir akumuliatorių atliekos) surinkimas	-	+	+
13.	Kitų specifinių atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas (pvz., naudotos padangos, baterijų ir akumuliatorių atliekos) tvarkymas	-	-	+
14.	Kitų specifinių atliekų (pvz., buityje susidarančių pavojingų atliekų, statybinių atliekų) surinkimas	-	+	-

* Sprendimas turi būti priimtas regioniniame lygmenyje.

Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas. Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane (Žin., 2007, Nr. 122-5003) nustatyta atliekų tvarkymo užduotis – užtikrinti visuotinumą principą, teikiant viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, – bus įgyvendinta, kai ši paslauga bus teikiama ne mažiau kaip 95 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai. Siekiant įgyvendinti šį uždavinį ir atsižvelgiant į *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plano* rekomendacijas, Vilniaus rajono savivaldybėje 2009 m. numatoma įvesti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą. Pagrindiniai vietinės rinkliavos įvedimo privalumai²:

- Surinktomis lėšomis disponuoja ta institucija, kuri atsako už strateginių nuostatų atliekų tvarkymo srityje vykdymą;
- Užtikrinama atliekų turėtojų prievolė mokėti už suteiktas paslaugas ir pilnai įgyvendinamas principas „teršėjas moka“;
- Paslaugos teikėjas parenkamas viešojo konkurso tvarka, pagal rinkos kainą ir paslaugos kokybės reikalavimus, įskaitant paslaugos pasiūlą kaimų vietovėse, kaip tai apibrėžta konkurso dokumentacijoje;
- Nustačius rinkliavą pagal viešųjų pirkimų konkurso rezultatus, būtų užtikrintas „visų sąnaudų padengimo“ principas: įmokos padengtų visas atliekų tvarkymo išlaidas;
- Savivaldybė kontroliuoja finansinius srautus ir nustato aiškias veiklos sąlygas atliekų tvarkytojams;
- Užtikrinama, kad visos susidaranti atliekos patenka į atliekų tvarkymo įrenginius;
- Savivaldybių, kuriose jau įvestos rinkliavos, pavyzdžiai rodo, kad rinkliavos lėšas iš atliekų turėtojų įmanoma surinkti, o dauguma gyventojų šiuo pasikeitimu patenkinti.

Be to, operatoriai, bendradarbiaudami su seniūnijų seniūnais, 2009 m. turėtų pradėti sudarinėti sąrašus gyventojų, kuriems komunalinių atliekų surinkimo konteneriais paslauga negali būti teikiama dėl ribotų privažiavimo galimybių, nurodant riboto privažiavimo laikotarpius ir numatant vietas, į kurias patys gyventojai galėtų pristatyti susidaranti komunalines atliekas. Šiems gyventojams turėtų būti nustatytas mažesnis komunalinių atliekų tvarkymo įkainis (vietinės rinkliavos dydis).

Planuojant komunalinių atliekų tvarkymą, svarbu žinoti, kiek komunalinių atliekų susidaro ir kokia jų sudėtis (pvz., biologiškai skaidžių atliekų dalis). Palaipsniui įvedus vietinę rinkliavą visoje savivaldybės teritorijoje ir pradėjus mišrių komunalinių atliekų svėrimą regioniniame sąvartyne, atsiras tikslesni duomenys apie savivaldybėje susidaranti komunalinių atliekų kiekius, tačiau būtina atlikti detalesnius komunalinių atliekų tyrimus, nustatant susikaupimo normas ar komunalinių atliekų sudėtį. Tokie tyrimai turėtų būti atliekami bendradarbiaujant UAB „VAATC“ ir atliekų vežėjams.

Antrinių žaliavų rūšiavimo ir perdirbimo plėtra. Kadangi didžioji komunalinių atliekų sraute susidaranti antrinių žaliavų dalis – pakuočių atliekos, todėl tikimasi, kad planuojamu laikotarpiu bus pakeista nacionalinė gamintojų atsakomybės principo įgyvendinimą reglamentuojanti teisinė bazė ir bus sukurtos prielaidos tiesioginiam savivaldybių ir gamintojų/importuotojų bendradarbiavimui. Planuojama, kad antrinių žaliavų surinkimo, paruošimo perdirbimui ir perdirbimo plėtra bus vykdoma pakuočių atliekų tvarkymui licencijuotų gamintojų ir importuotojų organizacijų, pasirašius sutartis su savivaldybe ir atliekų vežėjais (operatoriais) dėl pakuočių atliekų surinkimo sąnaudų kompensavimo. Tokiais pat principais tikimasi tvarkyti ir kitus atliekų srautus, kuriems taikomas gamintojo atsakomybės principas: elektros ir elektroninės įrangos atliekas, naudotas padangas, baterijas ir

² Nuo 2008 m. spalio 1 d. vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą sistemos taikomos 21 savivaldybėje (t.y. 35 proc. visų Lietuvos savivaldybių).

akumulatorius, t.t. Ateityje šių atliekų tvarkymo sąnaudos neturėtų būti įtrauktos į komunalinių atliekų tvarkymo įkainį (rinkliavą).

Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas. Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas yra pagrindinis atliekų tvarkymo uždavinys planuojamu laikotarpiu. Siekiant sumažinti biologiškai skaidžių atliekų šalinimą sąvartynuose, galimi šie biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo būdai:

- Atskirai surinktų žaliųjų atliekų kompostavimas;
- Popieriaus ir kartono atliekų atskiras surinkimas ir perdirbimas;
- Atskirai surinktų maisto atliekų kompostavimas (atviras, kaupuose, arba uždaras, konteineriuose);
- Atskirai surinktų maisto atliekų anaerobinis pūdyimas kartu su nuotekų dumblu ar su kitoje ūkinėje veikloje susidarančiomis biologiškai skaidžiomis atliekomis (pvz., žemės ūkio ar mėsos apdirbimo pramonės) atliekomis;
- Mišrių komunalinių atliekų mechaninis – biologinis apdorojimas (regioninis projektas);
- Mišrių komunalinių atliekų deginimas atliekų deginimo įrenginyje (tarpregininis projektas).

Kaip matyti iš 23 lentelėje pateikto atliekų deginimo, išgaunant energiją, biologinio apdorojimo ir mechaninio-biologinio apdorojimo palyginimo, kiekvienas iš šių atliekų tvarkymo būdų turi privalumų ir trūkumų.

23 lentelė. Atliekų deginimo, išgaunant energiją, biologinio apdorojimo ir mechaninio biologinio apdorojimo palyginimas.

	Privalumai	Trūkumai
Atliekų deginimas su energijos išgavimu	<ul style="list-style-type: none"> – Tinka urbanizuotoms teritorijoms, nes gaunama šiluma ir elektra (naudojant iš dalies atsinaujinantį energijos šaltinį - atliekas) – Sumažėja sąvartyne šalinamų atliekų tūris (90%) ir svoris – Sąvartyne šalinamos tik apdorotos atliekos 	<ul style="list-style-type: none"> – Didelės investicijos ir atitinkamai – paslaugos kaina – Kadangi didelės pastovios sąnaudos (ilgalaikio turto nusidėvėjimas), reikia užtikrinti operatoriui nuolatinį atliekų srautą – Susidaro pelenai (30%) ir pavojingas šlakas (3-6%, brangus tvarkymas) – Technologija „jautri“ deginamų atliekų kaloringumui (tiek per mažam, tiek per dideliu)
Biologinis apdorojimas	<ul style="list-style-type: none"> – Sumažėja sąvartyne šalinamų atliekų tūris (25-50 proc.) ir sąvartyno dujų bei filtrato susidarymas – Apdorojamos biologiškai skaidžios atliekos – Galima apdoroti su kitomis atliekomis (dumblu, popierium) – Gaunamas produktas (kompostas), kurį galima panaudoti, arba energija (anaerobinio pūdyimo metu) 	<ul style="list-style-type: none"> – Kvapai – Technologija tinkama tik biologiškai skaidžių atliekų tvarkymui – Technologija jautri priemaišoms (plastikų, stiklo), todėl reikalauja tinkamo pirminio paruošimo – Ribotos produktų panaudojimo (rinkos) galimybės, todėl, pvz., anaerobinio procese metu gautas atliekas gali tekti šalinti – Biologinio komunalinių atliekų apdorojimo tradicijų Lietuvoje nebuvimas
Mechaninis biologinis apdorojimas (MBA)	<ul style="list-style-type: none"> – Mažesnės investicijos ir operacinės sąnaudos, lyginant su atliekų deginimu – Tinka mažesniems, kaimiškiems regionams 	<ul style="list-style-type: none"> – Kvapai, dulkės – Ribotos po MBA susidarančio žemos kokybės komposto panaudojimo galimybės (sąvartyno perdegimams ar triukšmo barjerams)

	Privalumai	Trūkumai
	<ul style="list-style-type: none"> – Technologijos “lankstumas”, atsižvelgiant į poreikius (pvz., reikalavimus kuro iš atliekų paruošimui), atliekų sudėtį ar kaloringumą – Atliekų srautų kontrolė – Suderinamumas su kitomis atliekų tvarkymo technologijomis (deginimu ir šalinimu) 	<ul style="list-style-type: none"> – Didesni šalinamų atliekų kiekiai, lyginant su deginimu – Priklausomybė nuo kitų atliekų tvarkymo būdų – Ribotos aukšto kaloringumo frakcijos realizavimo galimybės – Biologinio komunalinių atliekų apdorojimo tradicijų Lietuvoje nebuvimas

Sprendimas dėl Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje susidarančių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo strategijos turi būti priimtas regioniniu lygmeniu ir numatytas *Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo plane*. Šį planą planuojama atnaujinti 2009 m. Tada turės būti atitinkamai papildytas ir Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas.

Siekiant įgyvendinti valstybines biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotis, pirmiausia turi būti sutvarkytos žaliosios atliekos. Užtikrinant atliekų prevencijos principą, bus skatinamas žaliųjų atliekų, o individualių namų valdose atveju – ir maisto atliekų, namudinis kompostavimas. Skatinant namudinį kompostavimą surinkimą, numatoma šviesti ir informuoti visuomenę apie namudinio kompostavimo galimybes ir naudą. Ateityje, tobulinant komunalinių atliekų apmokestinimo sistemą, galima numatyti ekonominį namudinio kompostavimo skatinimo mechanizmą (pvz., sumažinant atliekų tvarkymo įkainį). Esant poreikiui, operatoriai taip pat gali teikti atskirai surinktų žaliųjų atliekų išvežimo paslaugą sezono metu (pvz., rudenį), pristatant šias atliekas į kompostavimo aikšteles, tačiau ši paslauga turėtų būti teikiama už papildomą mokesť. Savivaldybėje taip pat numatoma plėsti atskirą popieriaus ir kartono atliekų surinkimą, pastatant konteinerius šioms atliekoms surinkti.

Kitų specifinių komunalinių atliekų tvarkymas. Savivaldybė privalo aprūpinti gyventojus šių specifinių buityje susidarančių atliekų atskiro surinkimo priemonėmis:

- pavojingos atliekos;
- elektros ir elektroninės įrangos atliekos;
- naudotos padangos;
- didžiosios atliekos (baldai ir pan.);
- statybos ir griovimo atliekos.

Šių atliekų surinkimas numatomas per didelių gabaritų atliekų priėmimo aikšteles nuo 2013 m. Vilniaus rajono savivaldybėje planuojama įrengti dvi didelių gabaritų atliekų priėmimo aikšteles: Pakryžių (Nemenčinės sen.) ir Grikienių (Sudervės seniūnija) kaime. Šiose aikštelėse bus priimamos antrinės žaliavos, statybos ir griovimo buitinės atliekos, didžiosios atliekos, pavojingos buitinės atliekos, kitos gaminių atliekos. Iki to laiko gyventojams bus ir toliau siūlomi alternatyvūs specifinių atliekų surinkimo būdai (pvz., specifinių atliekų surinkimas apvažiavimo būdu, ne rečiau kaip du kartus per metus).

Kuriant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, labai svarbu užtikrinti, kad iš bendro komunalinių atliekų srauto kuo anksčiau būtų atskirtos pavojingos atliekos, todėl ypatingas dėmesys turi būti skiriamas visuomenės švietimui ir informavimui apie šių atliekų žalą aplinkai ir visuomenės sveikatai bei šių atliekų tvarkymo galimybes.

Planuojamu laikotarpiu bus siekiama užtikrinti, kad būtų įgyvendintas gamintojo atsakomybės principas, t.y., kad gamintojai/importuotojai prisidėtų prie elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, padangų bei kitų gaminių atliekų, kurių tvarkymui taikomas gamintojo atsakomybės

principas, organizavimo ir finansuotų šių atliekų tvarkymą. Ateityje šių atliekų tvarkymo sąnaudos neturėtų būti įtrauktos į komunalinių atliekų tvarkymo įkainį (rinkliavą).

4.4 Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo ilgalaikė veiksmų programa 2009-2018 m.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo ilgalaikės veiksmų programos 2009-2012 m. priemonės pateikiamos 5 skyriuje (*Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo trumpalaikė programa 2009-2012 m.*), o 2013-2018 m. priemonės pateiktos 24 lentelėje. Ši programa bus peržiūreta po ketverių metų, atnaujinant Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą.

24 lentelė. Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo ilgalaikės veiksmų programos priemonės 2013-2018 m.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakinga institucija	Terminas	Finansavimo šaltinis
1.	Savivaldybės atliekų tvarkymo plano atnaujinimas	Savivaldybė	2013 m.	-
2.	Visuomenės švietimas ir informavimas atliekų tvarkymo srityje	Savivaldybė	2013-2018 m.	Savivaldybės biudžetas (vietinės rinkliavos lėšos)
3.	Antrinių žaliavų atskiro surinkimo plėtra	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2013-2018 m.	Savivaldybės biudžetas (vietinės rinkliavos lėšos) / Gamintojų ir importuotojų lėšos
4.	Didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelių eksploatavimas	UAB „VAATC“ arba operatoriai	2013-2018 m.	Savivaldybės biudžetas (vietinės rinkliavos lėšos)
5.	Specifinių atliekų surinkimas apvažiavimo būdu (ne rečiau kaip 4 kartus per metus)	Operatoriai	2013-2018 m.	Savivaldybės biudžetas (vietinės rinkliavos lėšos) / Gamintojų ir importuotojų lėšos
6.	Mišrių komunalinių atliekų tvarkymas regioninių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo įrenginiuose arba deginimas atliekų deginimo įrenginiuose	UAB „VAATC“ / privatūs operatoriai	2013-2018 m.	Savivaldybės biudžetas (vietinės rinkliavos lėšos)

5 Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo trumpalaikė veiksmų programa (2009-2012 m.)

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo trumpalaikė programa 2009-2012 m. pateikta 25 lentelėje. Pagrindiniai komunalinių atliekų tvarkymo uždaviniai, kuriuos numatoma spręsti Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo trumpalaikėje veiksmų programoje 2009-2012 m.:

- Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas;
- Antrinių žaliavų rūšiavimo ir perdirbimo plėtra;
- Didelio gabarito atliekų surinkimo aikštelių įrengimas;
- Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas;
- Kitų specifinių komunalinių atliekų tvarkymas;
- Senų sąvartynų (šiukšlynų) uždarymas ir priežiūra.

5.1 Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas

Planuojamu laikotarpiu numatomos šios su viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimu susijusios priemonės:

- Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimas;
- Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą įvedimo grafiko sudarymas;
- Komunalinių atliekų turėtojų duomenų bazės (registro) sukūrimas;
- Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą administravimo padalinio sukūrimas;
- Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių pakeitimas;
- Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų viešojo pirkimo konkurso organizavimas ir operatorių parinkimas;
- Atliekų turėtojų, kuriems negali būti teikiama komunalinių atliekų surinkimo konteineriais paslauga, sąrašo sudarymas ir atnaujinimas;
- Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą administravimas;
- Informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas ir rinkliavos įvedimą paskelbimas savivaldybės interneto svetainėje, seniūnijų skelbimo lentose, vietinėje spaudoje;
- Komunalinių atliekų susidarymo / sudėties tyrimai ir komunalinių atliekų susidarymo normų peržiūrėjimas;
- Mišrių komunalinių atliekų vežimas į Vilniaus regioninį sąvartyną (Elektrėnų savivaldybė, Kazokiškių seniūnija).

5.2 Antrinių žaliavų rūšiavimo ir perdirbimo plėtra

Skatinant antrinių žaliavų (įskaitant pakuočių atliekas) rūšiavimo ir perdirbimo plėtrą planuojamu laikotarpiu numatomos šios priemonės:

- Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemas papildymas;

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

25 lentelė. Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo trumpalaikė veiksmų programa 2009 - 2012 m.

Užduotis	Priemonė	Atsakinga institucija	Atlikimo terminas	Prognozuojamas lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
1. Viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas	1.1. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimas	Savivaldybė	2009 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	1.2. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą įvedimo grafiko sudarymas	Savivaldybė	2009 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	1.3. Komunalinių atliekų turėtojų duomenų bazės (registro) sukūrimas	Savivaldybė	2009 m.	160	Savivaldybės biudžetas
	1.4. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą administravimo padalinio sukūrimas	Savivaldybė	2009 m.	200	Savivaldybės biudžetas
	1.5. Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių pakeitimas	Savivaldybė	2009 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	1.6. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų viešojo pirkimo konkurso organizavimas ir operatorių parinkimas	Savivaldybė	2009 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	1.7. Atliekų turėtojų, kuriems negali būti teikiama komunalinių atliekų surinkimo konteineriais paslauga, sąrašo sudarymas ir atnaujinimas	Operatoriai, seniūnijos	2009 m. Atnaujinama nuolat	-	-
	1.8. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą administravimas	Savivaldybė	2009-2010 m.	-	Savivaldybės biudžetas (
	1.9. Informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas ir rinkliavos įvedimą paskelbimas savivaldybės interneto svetainėje, seniūnijų skelbimo lentose, vietinėje spaudoje	Savivaldybė	2009 m.	20	Savivaldybės biudžetas
	1.10. Komunalinių atliekų susidarymo/sudėties tyrimai ir komunalinių atliekų susidarymo normų peržiūrėjimas	UAB „VAATC“, operatoriai	2009-2012 m.	-	-
	1.11. Mišrių komunalinių atliekų vežimas į Vilniaus regioninį sąvartyną (Elektrėnų savivaldybė, Kazokiškių seniūnija)	Operatoriai	2009-2012 m.	-	Atliekų turėtojų įmokos*

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

Užduotis	Priemonė	Atsakinga institucija	Atlikimo terminas	Prognozuojamas lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
2. Antrinių žaliavų rūšiavimo ir perdėbimo plėtra	2.1. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemos papildymas	Savivaldybė	2009 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	2.2. Gyventojų aprūpinimas antrinių žaliavų surinkimo konteineriais	Savivaldybė	2009 m.	-	AM Gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo programa
	2.3. Visuomenės švietimo ir informavimo vykdymas apie antrinių žaliavų rūšiavimo naudą ir galimybes	Operatorius / Gamintojai ir importuotojai	2009-2012 m.	-	Atliekų turėtojų įmokos* / Gamintojai ir importuotojai
	2.4. Papildomų antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemos parengimas ir patvirtinimas, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2011 m.	-	Savivaldybės biudžetas
	2.5. Gyventojų aprūpinimas antrinių žaliavų surinkimo konteineriais, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (pvz., antrinių žaliavų konteinerių pirkimas / susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo)	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2012 m.	-	Gamintojai ir importuotojai
	2.6. Antrinių žaliavų atskiro surinkimo paslaugos organizavimas, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (t.y., konkurso organizavimas; susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo)	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2011-2012 m.	-	-
3. Didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelių įrengimas	3.1. Didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelės Sudervės seniūnijoje įrengimas	UAB „VAATC“	2012 m.		ES struktūrinė parama 2007-2013 m.
	3.2. Didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelės Nemenčinės seniūnijoje įrengimas	UAB „VAATC“	2012 m.		ES struktūrinė parama 2007-2013 m.

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

Užduotis	Priemonė	Atsakinga institucija	Atlikimo terminas	Prognozuojamas lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
4. Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas	4.1. Visuomenės švietimas ir informavimas apie namudinio kompostavimo galimybes (per spaudą, seniūnų ir gyventojų susirinkimus)	Savivaldybė, operatoriai	2009-2012 m.	-	Savivaldybės biudžetas, atliekų turėtojų įmokos*
	4.2. Popieriaus ir kartono atliekų atskiro surinkimo plėtra, statant atliekų rūšiavimo konteinerius	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2011 m.	-	Savivaldybės biudžetas / Gamintojai ir importuotojai
	4.3. Žaliųjų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu paslaugos teikimas už papildomą mokestį	Operatoriai	2009-2011 m.	-	Atliekų turėtojų įmokos
	4.4. Dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regioninius projektus biologiškai skaidžių atliekų tvarkymui (pvz., atliekų deginimo ar mechaninio biologinio apdorojimo)	Savivaldybė, regiono savivaldybės, UAB „VAATC“	2009-2012 m.	Bus įvertintos parengus regioninį projektą	ES Sanglaudos fondas/ savivaldybės biudžeto ar privačios lėšos
	4.5. Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių atnaujinimas	Savivaldybė	Esant poreikiui, įdiegus regioninius įrenginius	-	Savivaldybės biudžetas
5. Kitų specifinių komunalinių atliekų tvarkymas	5.1. Visuomenės švietimas ir informavimas apie butyje susidarantių pavojingų atliekų žalą aplinkai ir visuomenės sveikatai, tvarkymo galimybes	Savivaldybė/Operatoriai	2009-2012 m.	-	Savivaldybės biudžetas, atliekų turėtojų įmokos*
	5.2. Elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo plėtra, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (konkurso organizavimas; susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo)	Savivaldybė / Gamintojai ir importuotojai	2009-2010 m.	-	Gamintojai ir importuotojai
	5.3. Specifinių atliekų surinkimas apvažiavimo būdu du kartus per metus pagal iš anksto paskelbtą grafiką	Operatoriai	2009-2012 m.	-	Atliekų turėtojų įmokos*
	5.4. Informacijos apie didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų ir butyje susidarantių pavojingų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu paslauga paskelbimas vietinėje spaudoje, seniūnijose	Savivaldybė/ Operatoriai	2009-2012 m.	-	Savivaldybės biudžetas, atliekų turėtojų įmokos*

Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2009-2018 m.

Užduotis	Priemonė	Atsakinga institucija	Atlikimo terminas	Prognozuojamas lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
6. Senų sąvartynų (šiukšlynų) uždarymas ir priežiūra	6.1. Vidutinio dydžio sąvartynų (Pakryžių, Papiškių ir Mariniškių) uždarymas ir rekultivavimas	UAB „VAATC“	2009-2010 m.		ES Sanglaudos fondas
	6.2. Uždarytų sąvartynų teritorijų priežiūra po uždarymo	Operatoriai	2009-2012 m.	-	Savivaldybės biudžetas, atliekų turėtojų įmokos*
	6.3. Sutvarkytų šiukšlynų teritorijų priežiūra po uždarymo	Seniūnijos	2009-2012 m.	-	

*Įvedus vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą, ši veikla bus finansuojama iš savivaldybės biudžeto.

- Gyventojų aprūpinimas antrinių žaliavų surinkimo konteineriais;
- Visuomenės švietimo ir informavimo vykdymas apie antrinių žaliavų rūšiavimo naudą ir galimybes;
- Papildomų antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemos parengimas ir patvirtinimas, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis;
- Gyventojų aprūpinimas antrinių žaliavų surinkimo konteineriais, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (pvz., antrinių žaliavų konteinerių pirkimas / susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo);
- Antrinių žaliavų atskiro surinkimo paslaugos organizavimas, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (t.y., konkurso organizavimas; susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo).

5.3 Didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelių įrengimas

Iki 2013 m. Vilniaus rajono savivaldybėje planuojama įrengti dvi didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelių: Pakryžių (Nemenčinės sen.) ir Grikienių (Sudervės sen.) kaime.

5.4 Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas

Siekiant įgyvendinti valstybines biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotis, planuojamu laikotarpiu numatomos šios priemonės:

- Visuomenės švietimas ir informavimas apie namudinio kompostavimo galimybes (per spaudą, seniūnų ir gyventojų susirinkimus);
- Popieriaus ir kartono atliekų atskiro surinkimo plėtra, statant atliekų rūšiavimo konteinerius;
- Žaliųjų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu paslaugos teikimas už papildomą mokestį;
- Dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regioninius projektus biologiškai skaidžių atliekų tvarkymui (pvz., atliekų deginimo ar mechaninio biologinio apdorojimo);
- Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių atnaujinimas (esant poreikiui).

5.5 Kitų specifinių komunalinių atliekų tvarkymas

Siekiant saugiai surinkti ir sutvarkyti specifines komunalines atliekas, planuojamu laikotarpiu numatomos šios priemonės:

- Visuomenės švietimas ir informavimas apie buityje susidarančių pavojingų atliekų žalą aplinkai ir visuomenės sveikatai, tvarkymo galimybes;
- Elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo plėtra, bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis (šių atliekų surinkimo paslaugų pirkimo konkurso organizavimas; susitarimas dėl atliekų surinkimo sąnaudų padengimo);
- Specifinių atliekų surinkimas apvažiavimo būdu du kartus per metus pagal iš anksto paskelbtą grafiką;
- Informacijos apie didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų ir buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu paslaugą paskelbimas vietinėje spaudoje, seniūnijose.

5.6 Senų sąvartynų (šiuokšlynų) uždarymas ir priežiūra

2007 m. liepos mėn. viduryje planuojama uždaryti tris šiuo metu eksploatuojamus sąvartynus: Pakryžių (Nemenčinės sen.), Papiškių (Pagirių sen.) ir Mariniškių (Rudaminos sen.). Šių sąvartynų rekultivavimas numatomas, pasinaudojant Europos Sąjungos struktūriniu parama. Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, už uždarytų sąvartynų teritorijų priežiūrą po uždarymo bus atsakingi operatoriai, o sutvarkytų šiuokšlynų – seniūnijos.

5.7 Plano įgyvendinimo poveikis tarifų dydžiui

Didžiausią įtaką komunalinių atliekų tvarkymo tarifui turės komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimas. Kuriamos biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistemos poveikis komunalinių atliekų tarifo dydžiui bus paskaičiuotas rengiant paraišką 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonei „Atliekų tvarkymo sistemos plėtra“.

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo technologijų diegimo investicijos ir vidutinės operacinės sąnaudos Europos Sąjungos šalyse³:

- Atliekų deginimas (200 tūkst. tonų atliekų deginimo įrenginiui reikalingos apie 250 mln. Lt investicijos, o operacinės sąnaudos sudaro vid. 126-189 Lt/t);
- Mechaninis-biologinis apdorojimas (metiniai pajėgumai – 25-200 tūkst. tonų; investicijos - 38-126 mln. Lt; vid. operacinės sąnaudos – 158 Lt/t);
- Anaerobinis pūdymas (metiniai pajėgumai – 5-60 tūkst. tonų; investicijos 50-60 tūkst. tonų pajėgumų bioreaktoriui – 42-122 mln. Lt; vid. operacinės sąnaudos – 118 Lt/t);
- Aerobinis kompostavimas (metiniai pajėgumai – 2-100 tūkst. tonų; investicijos *Hi tech* 40 tūkst. tonų pajėgumų įrenginiui – 6-38 mln. Lt; vid. operacinės sąnaudos – 59-105 Lt/t).

³ Last. S. *An Introduction to Waste Technologies*. January 2008.